

1 § Aktuell debatt: Den inre utlänningskontrollen och ID-kontroller i kollektivtrafiken

Anf. 1 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Tillsammans är vi Sverige. Våra sulor slits på samma gator. Vi vänder våra ansikten mot samma vårsol. Vi är födda på olika platser i världen – Kiruna, Kabul, Karlstad eller Kigali. I våra ögon finns alla färger, från blått till brunt. Vår hud skiftar från skärt till mörkbrunt. Vi talar olika språk, ber till olika gudar och hejar på olika fotbollslag. Tillsammans är vi Sverige.

Ändå har vi nu under våren återigen fått tydliga bevis på att alla inte behandlas lika i vårt samhälle och att människor känner sig utpekade och misstänkliggjorda på grund av sin födelseort eller sin hudfärg.

Jag vill passa på att tacka talmannen och övriga partiets gruppleadare för att vi i dag kan debattera en fråga som engagerat många för att den skapar falska skiljelinjer mellan människor i samhället beroende på utseende och ursprung.

Under de senaste åren har vi sett hur jakten på tillståndslösa trappas upp, både som en del av Schengenavtalet och inre gränskontroller och framför allt som ett resultat av regeringens politiska prioriteringar och riktlinjer i form av regleringsbrev till bland annat polisen.

Jakten på tillståndslösa är inget hastigt uppkommet påfund. Jakten är en direkt konsekvens av en iskall och hård flyktingpolitik i Europa och i Sverige. Resultaten har vi sett allt tydligare under våren, i Stockholms tunnelbana och på Malmös gator, där polisen stoppar dem av oss som är mörkhåriga eller mörka i huden för att kontrollera ID-handlingar.

Dagens debatt om inre utlänningskontroll och ID-kontroller sammanför perspektiv som handlar om såväl flyktingpolitik som mänskliga rättigheter och diskriminering. Det är i denna skärningspunkt vi debatterar vilket samhälle vi vill ha och hur vi tycker att människor ska behandlas i Sverige. Jag ser fram emot en debatt som kan tydliggöra var regeringen står i dessa frågor och var övriga partier står. Tillsammans är vi Sverige.

Anf. 2 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Många människor får arbets- och uppehållstillstånd i Sverige. Förra året var det drygt 110 000 personer. Aldrig förr har det varit så många. Den allra största ökningen skedde i gruppen skyddsbehövande personer där 37 procent fler fick stanna.

*Aktuell debatt:
Den inre utlännings-
kontrollen och
ID-kontroller i
kollektivtrafiken*

Med andra ord: Sverige har och ska ha en human och generös asylpolitik.

Men för att den politiken ska vara trovärdig och långsiktigt hållbar krävs att de personer som efter en rättssäker prövning inte bedöms ha behov av skydd faktiskt också lämnar landet.

Alla människor har rätt att söka asyl. Alla människor har rätt att få sin sak prövad. Men fram till dess att riksdagen ändrar gällande lagstiftning och inför fri invandring har inte alla människor rätt att stanna i Sverige. Jag utgår ifrån att alla här inne förstår det och, än viktigare, förstår konsekvenserna av den hållningen, nämligen att om man har fått ett lagakraftvunnet beslut om utvisning eller avvisning har man en skyldighet att lämna landet.

Hur ska då återvändandet gå till? Ja, det bästa, särskilt för den det gäller naturligtvis, är om man själv återvänder med stöd av Migrationsverket. Glädjande nog är det fler och fler som gör det. Det frivilliga återvändandet ökar. Förra året var det 21 procent fler jämfört med 2011 som valde att återvända självmant när man hade fått ett beslut.

Om en person i stället väljer att motsätta sig ett återvändande eller att hålla sig gömd övergår ansvaret för att verkställa avvisnings- eller utvisningsbeslutet till polisen. Den myndighet som oftast genomför utresor är Kriminalvården.

De senaste åren har vi sett en betydande ökning både av antalet fall som lämnas över från Migrationsverket till polisen och av antalet ärenden i balans hos polismyndigheterna. Det ligger nu någonstans runt 19 500. Det är väldigt många. Det är inte acceptabelt, varken ur ett samhällsekonomiskt eller ur ett mänskligt perspektiv, och därför har regeringen ställt tydliga krav på Migrationsverket, polisen och Kriminalvården att samverka i syfte att effektivisera sitt verkställighetsarbete med att genomföra lagakraftvunna avvisnings- och utvisningsbeslut.

Ett resultat av den samverkan är det myndighetsgemensamma utvecklingsprojektet Rättssäkert och effektivt verkställighetsarbete, som förkortas REVA. Projektets syfte är att införa ett nytt arbetssätt baserat på leanprinciper. Det handlar om att korta ledtider och att minska antalet flaskhalsar i de administrativa systemen. Myndigheterna arbetar med detta teambaserat, med standardiserade arbetsmetoder och regelbundna möten för uppföljning och problemlösning.

Låt oss en gång för alla slå fast att REVA-projektet inte är samma sak som inre utlänningskontroll. REVA är dessutom ett ganska nytt projekt. Här i Stockholm började man införandet i januari i år. Den inre utlänningskontrollen, som jag egentligen tror att man vill diskutera här i dag, är betydligt äldre. Kontrollbestämmelser har funnits i utlänningslagen åtminstone sedan 1954.

I den nu gällande utlänningslagen från 2005 står det tydligt angivet vilka villkor som ska vara uppfyllda för att polisen ska få genomföra inre utlänningskontroll: Det ska finnas grundad anledning att anta att personen saknar rätt att uppehålla sig i landet eller särskild anledning till kontroll. Det räcker självklart inte med att personen i fråga har ett visst utseende, talar ett visst språk eller har ett visst namn. Rikspolisstyrelsens egna föreskrifter om inre utlänningskontroll är också väldigt tydliga på den punkten.

Min uppfattning är att det är positivt att Migrationsverket, polisen och Kriminalvården samverkar bättre och mer effektivt för att verkställa lagakraftvunna avvisningar och utvisningar. Riksdagen har beslutat att Sverige ska ha en generös men reglerad invandring. Jag tycker också att polisens möjlighet att genomföra inre utlänningskontroll inom de regler som gäller är rimliga. Därutöver krävs – och det är viktigt i denna diskussion – som i allt polisarbete ett korrekt bemötande med respekt för de människor man möter.

Den debatt som vi har haft visar att många känner ett utanförskap, har frågor om bemötande, funderar över vad som händer och har problem med att vara en del i den gemenskap som Sverige ska stå för. Det är ett bekymmer som inte enbart handlar om agerande när det gäller inre utlänningskontroll. Men likväl vill jag understryka att också i den arbetsuppgiften ligger ett åtagande för polisen att arbeta på ett respektfullt och professionellt vis.

Anf. 3 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Sverige har under många årtionden utgjort en trygg tillflyktsort för väldigt många människor som har flytt undan krig och förtryck. På 30- och 40-talen flydde människor till Sverige från Nazityskland och undan andra världskrigets fasor. Det var judar och romer, men det var också politiska flyktingar – socialdemokrater och fackligt organiserade personer som kom till Sverige.

På 50- och 60-talen flydde många till Sverige från de kommunistiska diktaturerna i Östeuropa och från de fascistiska diktaturerna i södra Europa. På 70-talet kom många till Sverige från diktaturer i Syd- och Mellanamerika, till exempel Chile, och vi fick båtflyktingar från Sydostasien. På 1980-talet kom flyktingar från det fruktansvärda kriget mellan Iran och Irak. Det kom personer som flydde undan turkisk militär, många kurder, assyrier och syrianer under den turkiska offensiven. På 1990-talet kom flyktingar från det hemska kriget på Balkan eller från Somalias kollaps som stat. På 2000-talet har vi sett nya krig, nu senast i Syrien, och människor har kunnat fly hit till Sverige och fått en fristad här.

Vi har kunnat utgöra en fristad för människor under många decennier. Det är jag oerhört stolt över. Det är ett uttryck för solidaritet, men inte bara det utan också ett uttryck för insikten om att Sverige blir starkare och rikare av att vi numera har en mångfald av olika kulturer och människor med olika bakgrund. Det är en viktig insikt, och den står i bjärt kontrast till de politiska krafter som i alla tider har velat stänga våra gränser. Om de hade fått råda hade Sverige på många sätt varit ett mycket fattigare land än det är i dag.

Sverige har haft och ska ha en asylpolitik som präglas av solidaritet och medmänsklighet, men vår asylpolitik måste samtidigt ha regler. De som har asylskäl får stanna. De som enligt domstols bedömning inte har asylskäl måste lämna landet.

Det finns enligt mitt sätt att se det ingen motsättning mellan en regelstyrd och en generös asylpolitik. Det är snarare tvärtom just för att vi har regler för att bedöma asylskäl och för att de bedömningarna görs av oberoende domstolar som vi kan inrikta oss på att ge flyktingar ett bra mottagande i Sverige.

När väl detta är sagt – att det måste finnas regler och att man ska följa domstols beslut – blir en följd av detta att polisen också har en skyldighet att upprätthålla de reglerna. Om polisen till exempel har fått ett tips om att en arbetsgivare har människor som jobbar hos sig som inte har uppehållstillstånd ska polisen självfallet agera. Det kan mycket väl röra sig om ett exploaterande av fattiga och utsatta människor: Kom till min restaurang, jobba tolv timmar om dygnet för 30 kronor i timmen och bo i en källare! Sådant förekommer, och jag tycker att polisens insatser ska inriktas på dem som utnyttjar fattiga och utsatta människor – inte på de fattiga och utsatta människorna i sig.

Det är de oseriösa arbetsgivarna som exploaterar som ska sättas åt i första hand, inte de fattiga människor som exploateras.

Regeringen har haft en annan prioritering. Man har ensidigt inriktat sig på de asylsökande, och man har uttryckligen sagt åt polisen att man ska öka avvisningarna. Det är mot den bakgrunden som ID-kontrollerna i tunnelbanan ska ses.

Justitieministern har sagt att vi har haft en lagstiftning om kontroll sedan 1954. Ja, men vi har inte haft den typen av ID-kontroller i kollektivtrafiken sedan 1954. Det är något helt nytt.

Vi nåddes mycket tidigt av starka reaktioner från dem som blivit ID-kontrollerade. Vi fick uppgifter om att polisen hade gått på utseende och att man schablonmässigt kontrollerade ID-handlingar. För det första är sådant inte tillåtet vare sig enligt Europakonventionen eller enligt svensk lagstiftning. För det andra måste man förstå vilka starka känslor som det väcker i ett land som numera präglas av denna mångfald: Är vi inte svenskar? Är vi andra klassens medborgare? Har ni infört något slags rasprofilering också här i Sverige?

När detta kom till vår kännedom sade jag två saker. Det första var att det inte är acceptabelt att särbehandla människor efter utseende. Det andra var att vi socialdemokrater skulle ta upp den här frågan i Rikspolisstyrelsens styrelse för att få till stånd en granskning av huruvida de här arbetsmetoderna är lagliga. Låt mig säga att jag vet att detta var omstritt också inom polisen. Jag nåddes också av mycket information om det.

Vid det tillfället sade regeringen i praktiken ingenting. Det var först efter några veckors uppslitande debatt som ID-kontrollerna upphörde, förmodligen som en effekt av debatten men kanske också för att vi i oppositionen hade agerat.

Jag har två frågor till regeringen. För det första måste ni ha förstått vilka känslor detta rörde upp. Ändå ingrep ni inte, utan tvärtom försvarade ni detta dag efter dag ända tills ni så att säga fick ge upp. Varför gjorde ni inte det rätta från början?

För det andra har ni krävt att polisen påtagligt ska öka avvisningarna. Är det en riktig prioritering? Vore det inte bättre att inrikta sig på dem som exploaterar och utnyttjar de fattiga människorna, alltså de oseriösa arbetsgivare som ägnar sig åt det? Vore det inte en mycket bättre prioritering i det läge som är?

Anf. 4 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Vi alla är människor. Vi ska alla behandlas som människor. Ingen ska diskrimineras – inte på jobbet, inte i tunnelbanan, inte någonstans.

Tyvärr ser verkligheten inte ut så i dag. Människor delas in i grupper och särbehandlas på grund av sitt utseende eller sitt ursprung. Diskrimineringen genomsyrar samhället och rättsväsendet. Polisens arbete med kontroller i tunnelbanan kan sägas vara ett exempel på detta om det riktas mot människor endast på grund av utseende. Då är det ren rasprofilering.

Jag kommer under debatten i dag både att ta upp problemen med strukturell diskriminering inom rättsväsendet och att gå igenom vad inre utlänningskontroller egentligen handlar om och vad som måste förändras.

Lagen om inre utlänningskontroll förbjuder redan i dag kontroller av människor enbart på grund av deras utseende. I stället krävs en specifik misstanke eller en särskild anledning. Men att använda sig av trafikkontroller för att egentligen kontrollera ID är ett sätt att kringgå den principen. Rapporter från människor som uppger att de har blivit kontrollerade trots att de inte ens varit misstänkta för plankning utan bara på grund av hur de ser ut väcker ännu fler frågetecken.

Ingen människa ska särbehandlas på grund av utseende. Det är en viktig princip som vi aktivt måste arbeta för att upprätthålla. Det är viktigt att vi från politiskt håll är tydliga med att diskriminering aldrig accepteras.

Diskrimineringsombudsmannen konstaterar i rapporten *Upplevelser av diskriminering* från 2010 att diskriminering kan få allvarliga konsekvenser för personen och samhället både ekonomiskt och hälsomässigt.

Inte bara när det gäller inre utlänningskontroller kommer rapporter om att poliser använder sig av rasprofilering, utan även inom andra områden. I den utredning som Brottsförebyggande rådet publicerade 2008 som heter *Diskriminering i rättsprocessen* visades att diskriminering var utbredd på alla områden inom rättsväsendet. Muslimer var en av de grupper som var extra utsatta inom rättsväsendet och som oftare än andra dömdes utifrån stereotypa föreställningar om att vissa minoritetsgrupper och vissa brottstyper hör ihop och om att personer med vissa typer av minoritetsbakgrund alltid förnekar och därför inte bör tas på allvar.

Personer med utländsk bakgrund betraktas som mindre trovärdiga än etniska svenskar under brottsutredningen, på brottsplatsen och i domstolsförhandlingen. Diskriminerande direktiv har utfärdats av polismyndigheter. Ett sådant exempel är när Polismyndigheten i Stockholms län i en rapport pekade ut personer från ett visst afrikanskt land som särskilt ansvariga för heroinhandeln i Stockholm. Det rekommenderades att varje polismästardistrikt skulle informera sina närpolisområden om vilka personer från det afrikanska landet som bodde i närpolisområdet – ren rasprofilering!

Med jämna mellanrum rapporteras också om att det förekommer en rå jargong, främlingsfientlighet och fördomar inom polisen. Enligt en artikel i Aftonbladet den 21 juni 2011 hade närpolisen i Huddinge gjort ett varningsutskick till boende i Huddinge och Hammarby Sjöstad där olika folkgrupper kollektivt beskrevs som tjuvaktiga.

Enligt en studie från Göteborgs universitet som P3 Nyheter rapporterade om den 23 juni 2011 är rå jargong och fördomsfulla skämt om utlänningar vardag inom polisen i Västra Götaland.

Amerikanska undersökningar har visat att fotgängare och bilförare med minoritetsbakgrund är klart överrepresenterade bland dem som utsätts för poliskontroller. I Norden har liknande forskningsresultat erhål-

lits i Danmark och i Sverige. Och polisens inre utlänningskontroll tas upp som exempel.

Arbetet mot diskriminering bör nu göras till en prioriterad fråga från politiskt håll och från polisledningens håll. Att säkra likhet inför lagen är ett fortlöpande arbete som kräver att polisen och rättsväsendet förändras och anpassas i takt med samhället.

Det behövs bättre kunskaper hos rättsväsendet för att säkerställa att diskriminering av minoriteter eller på grund av utländsk bakgrund inte förekommer. Det gäller i synnerhet polisen. Det bör genomföras en utbildningssatsning för rättsväsendets aktörer med fokus på att upptäcka och åtgärda diskriminerande strukturer och praktiker inom rättssystemet. Och polisens värdegrundsarbete bör vara inriktat på att främja alla människors lika värde.

Men det räcker inte med att rättsväsendet och polisen förändras. Det behövs även breda insatser i hela samhället. Vi vill utöka arbetet mot vardagsrasism och stärka arbetet mot islamofobi och antisemitism, bland annat genom att skolor ges utökade resurser för att kunna ta den viktiga roll som skolan behöver göra för att motverka rasism och diskriminering.

Anf. 5 GULAN AVCI (FP):

Herr talman! Förra veckan var jag i Libanon på Liberala internationals möte i Beirut. Syrienfrågan var på allas läppar. Folkpartidelegationen besökte flyktinglägret i Terbol, som ligger i Bekaadalen, 5 kilometer från den syriska gränsen.

I Terbol lever 500 flyktingar i provisoriska tält. De har överlevt kalla vintrar, och nu väntar en mycket svår sommarperiod med en olidlig hetta.

Enligt UNHCR är ca 40 procent av de registrerade flyktingarna barn under elva år. Hittills har Libanon tagit emot en halv miljon syriska flyktingar.

Ettåriga Xezal föddes i flyktinglägret. Helt ovetande om de förhållanden som hennes familj tvingats leva under var hon en glad liten flicka som busade med huskatten i det provisoriska lägret. Xezal är ett oskyldigt barn som har drabbats av det fruktansvärda kriget, som hittills har skördat över 100 000 människoliv i Syrien.

Förhållandena i de syriska lägren är ohyggliga. Den misär och utsatthet som människor lever under går inte att beskriva med ord. Omvärldens stöd har inte varit så viktigt som det är nu.

Herr talman! Sverige tillhör de länder i världen som har det humanaste och rättssäkraste asylsystemet. Tillsammans med Tyskland och Frankrike har vi tagit störst ansvar för att hjälpa människor på flykt.

Vi har medvetet gjort detta och slutit överenskommelser över blockgränsen för att försäkra oss om att de krafter i Sverige som inte står upp för global solidaritet inte ska få inflytande över svensk migrationspolitik. Men vi klarar inte av allt jobb själva.

I dagens Europa finns det länder som inte respekterar asylrätten, som är en grundläggande mänsklig rättighet. Ansvar för EU:s flyktingmottagande måste fördelas mer jämnt mellan medlemsländerna, så att fler människor kan få skydd i Europa.

Herr talman! Vänsterpartiet har begärt dagens debatt. Det är bra. Då kan vi bemöta Vänsterns felaktiga påståenden. De far inte bara med

osanningar i Sverige. De sätter sig gärna i arabvärldens största tv-kanal, al-Jazira, och fortsätter sitt korståg mot alliansregeringen.

Låt mig nämna några saker om regeringens uppgörelser med Miljöpartiet kring migrationspolitiken. Och jag ska berätta något om ansvaret att ta ansvar. I dagens Sverige finns det nämligen bara fem partier som, till skillnad från Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, tar ansvar för global solidaritet.

Förra veckan kunde vi pricka av ytterligare en punkt på Folkpartiet liberalernas lista över den politik som vi vill genomföra. Tack vare Folkpartiets hårda ansträngningar och Miljöpartiets goda vilja fick regeringen majoritet för att ändra formuleringen i utlänningslagen från synnerligen ömmande omständigheter till särskilt ömmande omständigheter när det gäller barn. Det är en stor framgång och ännu ett steg för en mer liberal asylpolitik när fler barn får möjlighet att stanna i Sverige.

Herr talman! Regeringen har föreslagit en ändring i skollagen, så att papperslösa barn ska ha rätt till skolgång ända upp till gymnasienivå. En liknande ändring föreslås för rätten till hälso- och sjukvård för personer som vistas i Sverige utan tillstånd.

I dag finns det legala vägar att ta sig till Sverige. Som justitieministern nämnde i sitt anförande tog Sverige bara 2010 emot 110 000 personer som kom hit för att arbeta, studera, förenas med familj och anhöriga eller för att de behövde skydd i Sverige.

När Vänsterpartiet satt i knäet på Göran Persson hördes det sällan protester kring den restriktiva migrationspolitik som man var med och stödde i många år. I dag har vi en betydligt mer generös asylpolitik än någonsin tidigare. Men för att man ska kunna upprätthålla detta generösa system måste också människor som fått rättssäkra asylprövningar lämna landet vid avvisnings- eller utvisningsbeslut. Det är en förutsättning för att fler personer med reellt skyddsbehov ska få stanna.

Migrationsverket har i uppdrag att se till att beslut om avvisning och utvisning ska verkställas. I de fall människor inte gör det här frivilligt kan Migrationsverket lämna över verkställighetsbesluten till polisen.

När det gäller REVA-projektet och gränspolisens arbete och agerande i till exempel Stockholms tunnelbana vill jag inte föregå de anmälningar som ligger på JO:s bord för utredning.

Om utredningarna skulle komma fram till slutsatsen att delar av poliskåren agerat fel är detta förstås mycket allvarligt och oacceptabelt i rättsstaten Sverige. Samtidigt är jag bekymrad över tonläget i debatten.

Polisen är en av samhällets absolut viktigaste samhällsinstitutioner. Vänsterpartiet har på kort tid lyckats stämpla hela myndigheten med 20 000 anställda som att de är rasister. Och man har piskat i gång en obehaglig stämning. Det är inget ansvarsfullt sätt att skapa opinion på. Ingen tjänar på ett sådant tonläge i debatten, vare sig de utsatta, myndigheterna eller det svenska samhället, som ska präglas av tolerans, mångfald och öppenhet.

Anf. 6 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Ämnet vi debatterar i dag är utomordentligt viktigt och rör demokratins själva kärna.

Förtroendet för rättsväsendet är en absolut förutsättning för statens legitimitet. Om vi förväntar oss att folk ska följa de lagar vi stiftar i den

Prot. 2012/13:95
19 april

*Aktuell debatt:
Den inre utlännings-
kontrollen och
ID-kontroller i
kollektivtrafiken*

här församlingen måste vi också säkerställa att folk litar på de institutioner som ska upprätthålla lagen.

För ungefär tre år sedan utspelades en uppmärksamman händelse i Stockholms tunnelbana. Vanligtvis hade denna historia gått relativt obemärkt förbi. Personerna som blev ögonvittnen till det hela hade berättat om det för sina vänner, men där hade det antagligen stannat.

Nu var det dock så att en bloggare, utrustad med en osedvanligt god portion integritet, inte bara tog mod till sig att konfrontera två poliser som enligt bloggarens omdöme bar sig illa åt mot ett par tonåringar som de båda poliserna tydligen misstänkte saknade giltiga färdbevis. Bloggaren fotograferade poliserna med sin mobilkamera, vilket satte i gång en mycket obehaglig process. Poliserna i fråga hotade med att medvetet missbruka sin rätt att avgöra om någon ser narkotikapåverkad ut om inte bloggaren raderade bilderna omedelbart. Poliserna körde bryskt i väg medtrafikanter som kom fram för att se vad som stod på.

Vem som helst faller till föga under denna typ av press. Man känner sig maktlös och säkert även rädd för allt trubbel man kan råka ut för. Bilderna raderades.

Nu var inte det här vilken bloggare som helst utan en väldigt teknik-kunnig sådan. Bloggaren, som antagligen var heligt förbannad över kränkningen, bestämde sig för att försöka återskapa bilderna och lyckades med det, och inte bara det. När bråket började hade bloggaren satt i gång filmfunktionen, och även filmen kunde i delar återskapas. Och den styrker berättelsen.

Herr talman! Hur kan vi förvänta oss att människor som upplever polisen från den sidan ska ha förtroende för rättsväsendet? Det berättas att människor som ser ut att vara utlänningar avkrävs bevis för att de har rätt att vistas i Sverige, ibland tydligen till och med utan misstanke om plankning. Detta är helt oacceptabelt, smaklöst och faktiskt olagligt.

Polisen har enligt utlänningslagen från 2005 rätt att genomföra så kallad inre utlänningskontroll. Det är också en del i Schengenöverenskomsten att så ska ske. Men polisen får inte använda till exempel biljettkontroller som ett svepskäl för att genomföra inre utlänningskontroll. De metoder som myndigheterna väljer måste väljas med stor omsorg. Den liberala rättsstaten är viktig att vårda, liksom förtroendet för våra rättsvårdande system.

Herr talman! Alla som lever i Sverige måste kunna känna förtroende för polisen, lita på att polisen skyddar dig när du behöver skydd och behandlar dig korrekt och rättssäkert i alla situationer. Det gäller alla som lever i Sverige – även den som har ett utländskt utseende.

För en tid sedan beskrev en känd författare, utrustad med just ett så kallat utländskt utseende, hur han genom sin uppväxt upplevt misstro, hot och förakt från rättssystemet just på grund av sitt utländska utseende. Själv är jag etnisk svensk och ljushyad, men jag minns många tillfällen genom min uppväxt och ungdom där jag känner igen mig i författarens beskrivningar, då jag har känt mig orättvist behandlad, anklagad och uttittad. Jag tror att de flesta av oss kan minnas sådana situationer om vi letar ordentligt i minnet.

Det är inte bara i kontakt med myndigheter och polisen sådant här sker utan i många olika sammanhang. Många har säkert varit med om att efter en lång väntan i en krogkö nekas inträde, ytligt artigt, med hänvis-

ning till att det är fullt och att det finns en gästlista. Och du svarar artigt. Men innerst inne förstår du att du inte blir insläppt därför att du inte passar in. Du är inte tillräckligt fin, cool, rik eller snygg. Du är värd mindre än de andra, och du ska hålla dig på din kant.

Du kan gå på banken i ett fullt legitimt men komplicerat ärende och tvingas gå därifrån med oförrättat värv. Med misstro har bankkassören börjat ringa runt, naturligtvis utan att få svar, och kan därför inte hjälpa dig med ditt viktiga ärende. Du känner dig som en bedragare, fast du vet att du inte är det.

Det här är naturligtvis små och i sammanhanget kanske inte så allvarliga exempel, men tänk på hur det känns vid sådana tillfällen. Tänk på hur du skulle känna om du tvingades känna så varje dag: att du egentligen inte hör hemma, att du är en annan och sämre sort. Tänk dig att du tvingas känna så i kontakt med just polisen. Inte sällan sker ju kontakter med polisen i skeden av livet där du är som mest utsatt.

Det sjuka är också att denna typ av behandling kan bli självuppfyllande profetior. Om man behandlar en människa med misstro kommer hon förr eller senare börja agera på ett sätt som motsvarar den misstron. De förväntningar vi upplever påverkar vilka vi är och hur vi agerar, vare sig vi vill eller inte. Vi påverkas av vår omvärld och relaterar till hur andra människor relaterar till oss.

Att människor betar sig illa är svårt att lagstifta emot, liksom fördomsfullhet och oberättigad misstänksamhet. Däremot kan vi se till att myndigheter inte bygger sitt arbete på metoder där vi klumpar ihop individer i grupper som tilldelas kollektiva egenskaper, än mindre diskriminerar eller förföljer några av dem för deras utseendes skull, hur utländskt det än må vara.

Anf. 7 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag vill inleda med att säga något om REVA-debatten i sig. Jag tycker att det är intressant hur en debatt som denna kan uppstå, trots att den bygger på missuppfattningar och många gånger också rena lögnen. Det svenska folket har i nyhetsartikel efter nyhetsartikel felaktigt fått lära sig att REVA är detsamma som diskriminerande ID-kontroller i tunnelbanan.

Vi har dock undersökt saken och talat med gränspolisen för att kontrollera om anklagelserna stämmer. Till saken hör att polisen inte får kontrollera personers rätt att vistas i Sverige endast på grundval av deras utseende. Enligt 9 kap. 9 § utlänningslagen får inre utlänningskontroll endast göras i samband med grundad brottsmisstanke, och jag är övertygad om att polisen har koll på vad lagen säger.

Jag vill lyfta fram vad Peter Nilsson, chef för gränspolisen i Stockholm, sade i Svenska Dagbladet den 22 februari. Jag citerar: "Det är helt fel att polisen har som strategi att kontrollera personer i samband med färdbeviskontroller. ... Däremot arbetar gränspolisen – som då aldrig bär uniform – även i tunnelbanan. ... Det är en plats där det rör sig mycket folk, sannolikt också personer som illegalt vistas här. – – – Polisen rör sig på många ställen. Men det bygger också på tips, och profilering."

Herr talman! Den vanliga och normala typen av inre gränskontroll sker av vanlig polis då någon är misstänkt för brott, till exempel fortkörning. När polisen kontrollerar en misstänkt persons identitet i sina regis-

Prot. 2012/13:95
19 april

Aktuell debatt:

Den inre utlänningskontrollen och ID-kontroller i kollektivtrafiken

ter kan man samtidigt se om personen i fråga är efterlyst, exempelvis av Migrationsverket för verkställighet av utvisning. Det är så en vanlig inre gränskontroll ser ut.

Vad gäller gränspolisen genomfördes totalt i Stockholms län under januari månad 716 inre gränskontroller, det vill säga kontroll av identitet som samkörs i register för att se om någon har rätt att vistas i landet. Endast 20–30 av dessa 716 kontroller genomfördes i Stockholms tunnelbana.

Det är alltså en väldigt liten del av alla kontroller som genomförs i Stockholms tunnelbana. Det rör sig således inte om något stort projekt. Det rör sig inte om någon massiv insats. Kontrollerna är dessutom genomförda efter brottsmisstanke. Att polisen skulle använda sig av några olagliga metoder har det inte presenterats några bevis för.

Däremot vet vi att gränspolisens arbete gör nytta. Ganska nyligen fick vi reda på att polisen i Malmö med hjälp av sina REVA-kontroller avslöjat en härva med koppleri och människohandel. I min och Sverigedemokraternas värld är det positivt om man kan få stopp på en verksamhet som innebär att kvinnor säljs som sexslavar.

Herr talman! Hur kan det då komma sig att REVA-debatten i medierna alltför ofta verkar bygga på missuppfattningar och rena lögner? Hur kan det komma sig att polisen felaktigt anklagas för allt från rasism till rasprofilering i samband med den inre gränsövervakningen?

Ett svar som jag vill ge är naturligtvis undermåliga politiker men också undermåliga journalister. I den undersökning som Institutionen för journalistik, medier och kommunikation på Göteborgs universitet presenterade 2012 framgår det att 41 procent av journalistkåren sympatiserar med Miljöpartiet – Sveriges mest extremistiska invandringsförespråkare. 15 procent av journalistkåren sympatiserar i sin tur med Vänsterpartiet som delar Miljöpartiets mycket naiva och extrema inställning i invandringsfrågan.

Den samhällsbild som medierna förmedlar är alltså konstruerad av ett journalistiskrå som skulle låta Miljöpartiet och Vänsterpartiet regera med 56 procent av rösterna om de fick bestämma. Med en sådan journalistkår är det inte konstigt att sådana här hittepådebatter uppstår. Det är debatter som bedrar väljarna med en falsk bild av verkligheten i syfte att sprida dimridåer men också för att legitimera illegal invandring och fortsatt misslyckad mångkultur.

Resultatet av detta är att många människor helt enkelt blir lurade. I förlängningen hotar drev av det här slaget vårt demokratiska samhälle. Grunden i vår demokrati, menar jag, är att medborgarna ges möjlighet att fatta rationella beslut och att göra rationella val. För att det ska vara möjligt krävs det inte minst att informationen som förmedlas i till exempel medierna är sanningsenlig.

Herr talman! Om informationen som förmedlas i medierna däremot är falsk, samtidigt som polisen felaktigt anklagas för rasism bara för att man utför sitt jobb och dessutom utför det bra och samtidigt som människor anklagas för att vara rasister bara för att de vill att polisen ska fortsätta göra sitt jobb, då menar jag att vi inte längre lever i en demokrati. Då lever vi snarare i någonting som jag skulle vilja kalla för en demokatur. Och det, herr talman, är mycket allvarligt.

Herr talman! Tillsammans är vi Sverige, och Sverige är inte blont och blåögt. Denna vår har diskrimineringen av människor på grund av deras utseende och ursprung i samband med inre utlänningskontroller äntligen uppmärksammats.

Ser vi till hur debatten har hanterats från regeringshåll finns det anledning till oro. Reaktionerna har spänt från förnekande av den strukturella rasism som de upptrappade kontrollerna har lett till till uttalanden som direkt bidrar till ett diskriminerande tankesätt och försvarar en politik som vidmakthåller det.

Ungdomar i Malmö berättar om att de känner sig misstänkliggjorda och utpekade genom att gång på gång tvingas visa ID-kort i samband med omfattande kontroller av till exempel cykellysen eller rutinkontroller på gatan. Det är allvarligt när en del av den svenska befolkningen känner sig utpekad och fråntagen samma självklara rättighet att vistas i det gemensamma, offentliga utrymmet som alla vi andra.

Ännu allvarligare är det att den regering som med politiska verktyg har valt att trappa upp och prioritera de polisiära insatser som diskriminerar dem väljer att avfärda deras protester. Till dessa ungdomar säger justitieminister Beatrice Ask att det handlar om personliga upplevelser och jämför dem som stoppats i kontrollerna med dömda brottslingar med orden: Upplevelsen av varför någon har frågat mig kan ju vara väldigt personlig. Det finns tidigare dömda som uppfattar att de alltid är ifrågasatta, fast det syns ju inte på någon att man har begått ett brott.

Till dessa ungdomar säger integrationsministerns statssekreterare Selimović genom sitt brev till Jonas Hassen Khemiri att de inte ska känna att de drabbas av diskriminering utan att polisen kanske ”har en dålig dag”.

Till dessa ungdomar säger migrationsminister Billström att det är skillnad på hederliga motiv hos ”blonda och blåögda” och motiven hos så kallade ”landsmän”.

Det är detta, herr talman, som är det allra allvarligaste i vårens debatt om jakten på papperslösa, att regeringen försvarar en politik som fördjupar den strukturella rasismen i samhället. Vårens debatt har på så sätt lyft fram att det finns ett starkt samband mellan migrationspolitik, mänskliga rättigheter och strukturell rasism.

Herr talman! Vänsterpartiets politiska motståndare anklagar oss ibland för att vara mjäkiga och för att tumma på principen om reglerad invandring. Till dem vill jag säga klart och tydligt: Även i Vänsterpartiets Sverige kommer människor att få avslag på sin asylansökan och utvisas. Det hymlar vi inte om.

Men i Vänsterpartiets Sverige bildar mänskliga rättigheter och rätten till asyl grunden för den reglerade invandringen. Det innebär att vi med Vänsterpartiets politik skulle ha en långt varmare och generösare migrationspolitik som ger skydd åt flera med grund i FN:s skyddsgrunder och att vi skulle ha en asylprocess som låter barns, kvinnors och hbtq-personers asylskäl få mycket större vikt än nu är fallet. Vänsterpartiets Sverige ska inte längre inneha det skamliga rekordet i flest domar i CAT – FN:s kommitté mot tortyr.

Eftersom mänskliga rättigheter är individuella och absoluta innebär det också att alla, utan undantag, ska kunna söka sjukvård utan att riskera

att hämtas av polisen och att alla barn – med eller utan tillstånd – tryggt ska kunna gå till skolan utan att känna rädsla för att hämtas av en polisbil. Annars blir de mänskliga rättigheterna endast en rättighet på papperet, men omöjliga att ta del av i verkligheten. Detta framhävs också särskilt som avgörande förutsättningar för utvisningar av EU:s Agency for Fundamental Rights, någonting som Sverige i detta nu bryter mot.

Herr talman! Inför debatten i dag har jag varit i kontakt med tillståndslösa som är i stort behov av sjukvård, men som berättar att rädslan för att fastna i en kontroll på väg till eller från sjukhuset eller i samband med besöket är så stor att de inte vågar söka vård. Det gäller barn, unga och vuxna i behov av psykisk vård, men även personer i behov av vård för till exempel lungsjukdomar och hiv.

Till alla dessa människor, som jag vet lyssnar i dag, vill jag säga att i Vänsterpartiets Sverige kommer vi att respektera mänskliga rättigheter genom att inte jaga tillståndslösa i eller omkring sjukhus och skolor. I vårt Sverige skiljs ingen ut på grund av sin ögon- eller hudfärg, och människor kontrolleras endast i samband med misstanke om brott.

Tillsammans är vi Sverige, och jag föreställer mig att det också borde vara ett Sverige som regeringen önskar sig, om man väl vågar erkänna och se den strukturella rasism som finns.

Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Dagens debatt handlar om tillit, om förtroende för dem som har till uppgift att upprätthålla våra demokratiskt beslutade lagar.

När människor vittnar om att de behandlas annorlunda, pekas ut och särbehandlas för sin hårfärg, för sin hudfärg och för färgen på sina ögon brister den tilliten, inte bara hos dem som känner sig utpekade utan hos alla dem som förutsätter att vi ska vara lika inför lagen, för lagen diskriminerar inte. Det finns inget i lagen eller i de uppdrag regeringen har gett myndigheterna som ger rätt att särbehandla.

Om diskriminering förekommer, när diskriminering förekommer ska samhället reagera. Det ska inte råda något som helst tvivel om att vi som politiker förväntar oss att myndigheterna följer lagar och regler. Ett tungt ansvar ligger därför också på myndigheternas ledningar, att de tydligt sänder signalerna till sina medarbetare att diskriminering inte får förekomma. Det här är helt avgörande för tilliten, och utan tillit riskerar vårt samhälle att vittra sönder.

Kristdemokraterna strävar efter en human och rättssäker migrationspolitik. Sverige ska kunna bli en fristad för människor på flykt, där de med de allra största behoven får möjlighet att bygga sig en framtid och vara med och bygga vårt gemensamma Sverige för framtiden.

För att upprätthålla förutsättningarna och ge stöd till dem som bäst behöver det är det också viktigt att de som bedöms inte ha ett tillräckligt stort behov faktiskt återvänder. Det här är svårt. Det är jättesvårt. Men det är viktigt. Förutsättningarna för att människor med de största behoven ska få plats i Migrationsverkets boenden, ska kunna få tillräckligt stöd och hjälp från kommunerna är också att de människor som har fått ett avslag vänder tillbaka. Det är en svår uppgift för de myndigheter som har till uppgift att verkställa de besluten, en uppgift som de behöver stöd för att kunna fortsätta med.

Min uppfattning är att myndigheterna i de *allra* flesta fall också sköter den här uppgiften på ett fungerande sätt. Men när det finns uppgifter som visar att det kan ha inträffat, att det kan förekomma att uppgiften inte sköts som den ska, ska det också följas upp. Det ska följas upp av oss som medborgare. Det ska följas upp av oss som politiker. Men framför allt ska det följas upp av de myndigheter som har till uppgift att se till att myndigheten sköter sig. Det finns också anmälningar till såväl JO som JK, där det ska prövas om det har förekommit brister i den här hanteringen.

För att Sverige ska kunna vara en fristad behöver vi ha tillit till varandra och till våra myndigheter. Det är någonting som Kristdemokraterna bedömer att det till stora delar finns i dag.

Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Det är väldigt intressant att lyssna på den här diskussionen. Allra mest intressant är det att lyssna till Vänsterpartiet, som ju har begärt debatten men vars ledamot inte ägnar någon tid i sitt inlägg åt det som är huvudfrågan, nämligen inre utlänningskontroll – om den behövs, om reglerna är bra, huruvida de följs och hur det i så fall annars ska åtgärdas – utan ägnar sig åt att rycka citat ur sitt sammanhang och använda dem som det passar och ljuga om regeringens politik. Det är faktiskt rätt lågt.

Jag delar Morgan Johanssons uppfattning att det här är frågor och en diskussion som handlar om många breda aspekter, där också många känslor och misslyckanden i svensk politik blir uppenbara. Vi har ett utanförskap. Vi har många människor som inte känner att de räcker till eller att de får den plats de har rätt att ha i vårt land. Det är ett problem. Alla de människorna oroas, berörs och upprörs när man diskuterar saker som ligger nära dem.

Det ligger självklart nära när det handlar om hur man följer upp asylprövningsärenden, där människor ska avvisas eller utvisas. Det är ganska självklart att det är så. Men just därför tycker ju jag att det är otroligt viktigt att hålla sig till fakta.

Kristdemokraterna lyfte fram att det är viktigt att begångna misstag anmäls. Jag vill gärna nämna något om hur läget ser ut för tillfället. Diskrimineringsombudsmannen har hittills under 2013 fått in två anmälningar mot polisen. De är avslutade därför att ärendena inte berör det som Diskrimineringsombudsmannen kan pröva. Rikspolisstyrelsen har fått in en anmälan mot polisens agerande i Stockholm och 79 från Malmö. Riksdagens ombudsmän har två öppna ärenden, varav i det ena ärendet hanterar man ett par anmälningar. Samtliga anmälningar refererar till händelser och uppgifter i medierna och inte till någon självupplevd situation. Hur de ärendena kommer att hanteras får vi se.

Det är otroligt viktigt att de noggranna regler som finns när det gäller inre utlänningskontroll följs. Det är viktigt att de prövas, och det är mycket viktigare än att till exempel påstå att regeringen inte tar ställning. Regeringen är inte dömande instans.

Har polisen gjort rätt eller fel? Det är viktigt att ha klart för sig att regeringens ansvar är att dels hålla sig till fakta, dels hålla sig till den ordning för beslut som vi har i Sverige, där myndigheter har ett delegerat ansvar att följa regler som riksdag och andra har fattat och att de får göra

det självständigt. Det finns en ordning för prövning och analys av om ärendena hanteras korrekt.

Morgan Johansson tog upp frågan om det här är rätt grej att prioritera för polisen. Ja, det kan man undra. Verkligheten är att ungefär en halv procent av polisens resurser används till inre utlänningskontroll. Huvuddelen av dem som arbetar med detta är personal på Arlanda. Det är kanske inte att se som en jätteprioritering. Likväl är detta – och det vill jag gärna understryka – en viktig och central uppgift. Det är viktigt att polisen samverkar väl med Migrationsverket och Kriminalvården.

Det arbete som har skett inom ramen för REVA handlar om att försöka göra kontrollen så bra som möjlig. Vi ska ha klart för oss att kostnaderna i form av lidande och rent ekonomiskt för onödigt administrativ tidsutdräkt är stora i samhället. Det är därför arbetet måste ske på ett effektivt sätt.

Anf. 11 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi är inte oense om att polisen har uppgiften att kontrollera att domstolsutslag följs. Vad vi diskuterar är metoderna och vem man inriktar sig på. Här gäller det att se till att grundläggande mänskliga rättigheter följs.

Låt mig rikta mig till Richard Jomshof. I hans inlägg lät det som att den som vill att mänskliga rättigheter följs vill egentligen införa något slags diktatur. Det är en logisk kullerbytta som inte går av för hackor. Det är snarare tvärtom. Demokrati bygger på att man följer mänskliga rättigheter. Det är själva utgångspunkten.

Polislagstiftningen och Europakonventionen om mänskliga rättigheter ska följas.

Vidare måste polisen arbeta på ett sätt som stärker förtroendet för polisväsendet. Jag vet att när dessa kontroller pågick att det kom reaktioner inte bara från dem som blev kontrollerade utan faktiskt också från polisväsendet självt, som kände obehag inför detta sätt att arbeta.

Jag har ifrågasatt själva prioriteringen. ID-kontrollerna i kollektivtrafiken är en effekt av att regeringen gett polisen i uppdrag att påtagligt öka avvisningarna. Det står uttryckligen i regleringsbrevet. Det är därför som projekten har dragits i gång. Vad jag förstår står Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna bakom prioriteringen. Jag antar att ni har godtagit att polisen ska ha den uppgiften och att det ska stå så i regleringsbrevet till polisen. I annat fall kan jag bara fråga om ni gör det. Samma fråga kan jag ställa till Miljöpartiet. Står ni bakom den prioritering som är uttryckt i regleringsbrevet till polisen?

Jag tycker att man i stället borde inrikta sig på dem som exploaterar och utnyttjar människor i utsatta situationer, till exempel de arbetsgivare som anställer människor för småpengar som sedan jobbar hårt och bor under urusla förhållanden – därför att arbetsgivarna kan utnyttja dessa människor eftersom de befinner sig i en utsatt situation på grund av att de är i landet illegalt. Det är dessa arbetsgivare man borde inrikta sig på. Av utlänningslagens 20 kap. 3 och 5 § framgår att det är förbjudet att utnyttja människor på det sättet. Det kan ge böter eller fängelse i högst ett år. Det hade varit bättre om regeringen hade gett polisen i uppdrag att inrikta sig mot den typen av verksamhet i stället för att lägga trycket ensidigt på dem som är fattiga, utsatta och exploaterade.

Jag riktar mina frågor återigen till justitieministern. Varför agerade regeringen inte när diskussionen kom upp? Varför lät ni diskussionen pågå vecka efter vecka? Ni försvarade också ID-kontrollerna ända tills de blåstes av. Varför agerade ni inte i tid? Varför gjorde ni inte det rätta från början?

Är detta en riktig prioritering? Är det inte bättre att lägga trycket mot dem som exploaterar och utnyttjar dessa människor i stället för de exploaterade och fattiga?

Anf. 12 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Miljöpartiet står självklart bakom allt som förhandlats inom vår ramöverenskommelse med regeringen om migrationspolitiken. Men att vi genom överenskommelsen skulle ansvara för frågor som vi inte har kunnat påverka är ett ytterst märkligt resonemang. Polisens inre utlänningskontroller är en följd av att Sverige är med i Schengensamarbetet – inte en följd av Miljöpartiets samarbete med regeringen. Det är heller inget nytt, och hur det ska gå till är inget som Miljöpartiet beslutat om utan är något som rikspolischefen själv beslutat om i föreskrifter.

Vad är det egentligen det handlar om? Det som i folkmun har kallats REVA-projektet handlar om att polisen gör inre utlänningskontroller i samband med trafikkontroller i till exempel tunnelbanan. ID-kontrollerna kommer från lagstiftningen om inre utlänningskontroll, som är en lag som Sverige har haft under lång tid. I samband med att Sverige gick med i Schengensamarbetet åtog vi oss att genomföra så kallade kompensatoriska åtgärder när gränskontrollen vid de yttre gränserna slopades. I stället skulle Sverige öka de inre utlänningskontrollerna. Vi blev alltså av med gränskontrollen vid gränsen, men vi skulle samtidigt öka gränskontrollerna inne i landet.

Redan då var många oroliga, inte minst företrädare för Miljöpartiet, för de diskriminerande effekter som detta skulle kunna få. Trots försäkringar om att detta inte skulle leda till att människor skulle särbehandlas på grund av sitt utseende fanns en oro för rasprofilering.

Tyvärr har det nu i efterhand visat sig att det finns grund för den oron. Det finns även avhandlingar skrivna om konsekvenserna av den inre utlänningskontrollen i Schengensamarbetets kölvatten. Dessa problem är alltså inte en nyhet, och Miljöpartiet har länge varit starkt kritiskt.

REVA-projektet, å andra sidan, handlar enligt både rikspolischefen och Migrationsverkets generaldirektör om att myndigheterna ska arbeta mer effektivt administrativt och bättre samverka med varandra för att förkorta handläggningstider, vilket få har något att invända mot. Men projektet rör inte polisens yttre arbete eller ID-kontroller. Enligt rikspolischefen har polisen inte fått i uppdrag att öka kontrollerna. Hur det arbetet ska ske i detalj är i stället något som återfinns i föreskrifter och allmänna råd för polisväsendet som beslutas av rikspolischefen själv.

Men det gör projektet inte mindre allvarligt. Även om ID-kontrollerna inte är nya är det märkliga inte att det uppkommer en debatt om det nu, utan det märkliga är att debatten inte har uppkommit tidigare.

Redan i december ställde jag en fråga till justitieministern om de inre utlänningskontrollerna och diskrimineringsrisken, men hittills har inga åtgärder vidtagits. Jag har också i ett brev till EU-kommissionen uppma-

nat kommissionen att granska om detta agerande, i Sverige såväl som i andra EU-länder, strider mot den fria inre rörligheten och EU:s antidiskrimineringsarbete.

För mig är det uppenbart att föreskrifterna om hur den inre utlänningskontrollen ska ske måste ändras, och det kommer jag också att motionera om i höst.

Det ska inte vara möjligt att använda sig av till exempel biljettkontroller som en förevändning bara för att kontrollera ID på grund av utseende om det är det huvudsakliga syftet med kontrollen. Det ökar risken för diskriminering, och det ökar rädslan hos människor.

Polisen behöver utbildas i mänskliga rättigheter och utlänningsrätt, både generellt och inom gränspolisen. Detta är något som Miljöpartiet har avsatt pengar till i sin budgetmotion i höstas. Dessutom måste det finnas tydlig statistik över hur många kontroller som görs. Rikspolischefen menar själv att det inte görs fler kontroller nu än tidigare, men här måste det finnas tydlig och tillförlitlig statistik att tillgå.

Vi måste vara säkra på att polisens rasprofilering upphör för gott.

Anf. 13 GULAN AVCI (FP):

Herr talman! Socialdemokraternas engagemang i frågan blottas ganska tydligt, tycker jag, när Morgan Johansson inte alls lägger så mycket energi och krut på att diskutera de frågor som är föremål för debatten. Han väljer att lägga allt fokus på regeringens reform om arbetskraftsinvandring. Det är mycket tråkigt. Man frambringar en bild av att det är den värsta reform som har genomförts under de sju år som den här regeringen har suttit vid makten.

Det finns en del påståenden om att regeringen och regeringsmedlemmar inte har agerat under den debatt som har pågått i medierna. Integrationsminister Erik Ullenhag har varit väldigt tydlig med att om det har förekommit så kallad rasprofilering eller att man i sitt arbete inom polisen har riktat sig mot människor med utländsk bakgrund är det mycket allvarligt. Då måste polisen gå till botten med det. Men detta får vi inte klarhet i under denna timme i denna debatt, så låt oss återkomma i stället.

I Christina Höj Larsens väldigt vackra beskrivning av det fina Sverige är jag beredd att skriva under på vartenda ord, i alla fall inledningsorden om det toleranta och öppna samhälle som de flesta av oss här inne värnar. Men där tar det slut. När Christina Höj Larsen medvetet börja illustrera det raa och hårda samhälle som hon menar att vi har fått under de senaste sju åren slutar jag dela Höj Larsens världsbild. Sverige har aldrig haft ett så generöst och liberalt asylsystem som vi har i dag. Det tål att upprepas i denna kammare att bara under 2012 fick 110 000 människor som ville komma hit för att jobba, studera eller förenas med familjen eller människor med asylbehov stanna i Sverige. Om vi ska kunna upprätthålla ett system som går ut på humanitet och generositet måste vi vara tydliga även med den andra delen, det vill säga att människor som får ett utvisnings- eller avvisningsbeslut måste lämna landet så att vi kan hjälpa fler människor som har stora behov av att få komma till Sverige.

Vänsterpartiet målar upp en bild av att den strukturella diskrimineringen har uppstått i Sverige sedan maktskiftet 2006. Jag är själv uppvuxen i ett utanförskapsområde där väldigt många människor med invandrarbakgrund bor. Jag har på nära håll sett hur utanförskapet ökade år

efter år då Vänsterpartiet stödde en regering som inte gjorde så mycket för att skapa inkludering, skapa möjligheter och sänka trösklarna för att komma in på arbetsmarknaden så att även människor med utländsk bakgrund skulle kunna arbeta, vara självförsörjande och känna att de är en del av det här samhället. Ni gjorde inte så mycket då. Ni höjde inte rösten när ni stödde den socialdemokratiska regeringen.

Jag tycker att det blir en väldigt anmärkningsvärd bild som Vänsterpartiet försöker ge här. Det framstår som ganska klart och tydligt att vi har två ytterlighetspartier i denna kammare. Det ena partiet vill slänga ut alla invandrare. Det andra säger: Kom. Men där tar det slut.

Jag tycker att det finns anledning till självkritik och funderingar över vad det är man visar upp för bild av Sverige och vad man gör för att åstadkomma det toleranta, inkluderande, öppna samhälle som vänsterpartisterna gärna talar sig varma för.

Anf. 14 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Självklart ska myndighetsbeslut följas, domstolsbeslut likaså. Jag kan dock ha en viss förståelse för att man som människa gör allt man kan för att undvika vad man upplever som livsfara. Även om våra myndigheter gör ett mycket bra jobb i sin svåra uppgift måste man förstå att den det berör kanske ser saken på ett annat sätt.

Jag har en god vän som för några veckor sedan gick igenom isen. Det blev en dramatisk händelse. Det var en riktig nära-döden-upplevelse, och det kunde ha gått riktigt illa. Lyckligtvis gick det bra.

Men jag tänker på hur min vän skulle motta ett myndighetsbeslut som skulle tvinga ut honom på samma is. Motiveringen till beslutet skulle kunna vara aldrig så väl underbyggd och rättssäker, men som jag känner min vän har jag mycket svårt att tänka mig att han skulle ge sig ut på isen trots denna goda myndighetsprövning. Han skulle inte finna sig i beslutet; han skulle trotsa lagen.

Det kanske är ett märkligt exempel. Varför skulle någon vilja tvinga ut en människa på isen? Det är ju inte trångt på land i Sverige.

Herr talman! Det är ingen hemlighet att Centerpartiet vill gå längre när det gäller öppenheten mot omvärlden, bland annat av den anledningen att det inte är trångt på land i Sverige. Tvärtom behöver vi folk som är beredda att flytta till vårt land. Det finns människor som på grund av krigets fasor, förföljelse och förtryck tvingas flytta. Samtidigt finns det många orter i Sverige vars största utmaning är hotet om avfolkning.

Mot bakgrund av detta känns det ärligt talat märkligt att lägga så mycket tid och kraft på att försöka hålla människor borta. Vi behöver dem, och vi måste anstränga oss för att människor ska känna sig välkomna i Sverige.

I min roll som Centerpartiets nationella talesperson i migrationsfrågor reser jag runt en del i landet. För ett par veckor sedan var jag i en liten ort i Jämtland som heter Rossön. Där driver företagarföreningen ett asylboende. Det gör de bland annat därför att de vill möta hotet om avfolkning. Det fungerar mycket väl.

De har naturligtvis sina utmaningar, och jag har tagit med mig några av dem till våra samtal med minister Billström och hans stab. Man blir varm i hjärtat när man hör dem berätta om deras syn på hur få dit asylsökande som kan bli viktiga samhällsmedborgare, vänner och kolleger i

Rossön. Bland annat har de en plan som jag lyckades få dem att avslöja. De ska ta dit asylsökande och sedan visa dem pimpelfiskets fröjder, för då är de övertygade om att dessa vill stanna i Rossön. Jag vet inte. Alla kommer nog inte att stanna i Rossön, men pimpelfiske är en väldigt trevlig sysselsättning. Jag hoppas att flera företagarföreningar och andra i det civila samhället kan göra precis på samma sätt som människorna i Rossön och välkomna människor i Sverige.

Anf. 15 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Som en följd av Schengensamarbetet i EU har Sveriges gränsskydd helt luckrats upp. Resor mellan Sverige och andra medlemsstater har närmast kommit att betraktas som inrikesresor. Detta betyder att när någon eller några forcerat en svag punkt i Schengenområdets yttre gränser är man mer eller mindre fri att resa som man vill hela vägen till Sverige. Det är ingen konst. Schengen har nämligen 42 000 kilometer externa sjögränser och 9 000 kilometer externa landgränser.

Att vårt gränsskydd har luckrats upp har fått katastrofala följder för Sverige. Vår egen regering har tidigare erkänt att den organiserade brottsligheten brett ut sig i landet just till följd av vårt svaga gränsskydd. Många gangsteruppgifter med skjutvapen inblandade möjliggörs av alla illegala vapen som smugglas in i Sverige. På Tullverket uppger man att majoriteten av dessa skjutvapen kommer från länder i Östeuropa utanför EU. Mycket av narkotikan i Sverige tillverkas i områden som Afghanistan och Sydamerika. Den förs in där Europas gränsskydd för tillfället är svagast och transporteras sedan lätt hela vägen till Sverige.

Herr talman! Det är dock inte bara vapen och narkotika som flödar över våra gränser. Vi har dessutom fått en anstormning av illegala invandrare. Dessa illegala invandrare bidrar till en svart ekonomi genom svartarbete. De utsätter hederliga medborgare och företag för en orättvis lönekonkurrens. I värsta fall utsätter de också svenska medborgare för allvarlig brottslighet. Slutligen åsidosätts betydelsen av asylprocessen samtidigt som medborgarskapsbegreppet luckras upp. Därför är det av största vikt, än en gång, att den som inte har rätt att stanna i Sverige lämnar landet med omedelbar verkan.

Regeringens politik på området går inte ihop. Man säger å ena sidan att man vill öka verkställigheten av avvisningar, det vill säga verka för att den som inte har rätt att vistas i Sverige lämnar landet. Å andra sidan uppmuntrar man människor att strunta i besluten, bland annat genom att erbjuda, vilket man förmodligen kommer att göra inom kort, mer eller mindre gratis sjuk- och tandvård till illegala invandrare men också skolgång för deras barn. Det är inte bara ologiskt. Det är dessutom en orättvis och kostnadsdrivande politik där våra egna svaga grupper får betala priset i takt med att den svenska välfärden nedmonteras alltmer.

Avslutningsvis vill jag säga att jag tycker att det är jättebra att vi har den här debatten i dag så att folk därute i stugorna kan få höra hur ni resonerar, inte minst Folkpartiets och Centerpartiets representanter. Jag tycker att det är helt lysande.

Herr talman! Efter att ha hört Gulan Avci inleda med att Vänsterpartiets tonläge var lite högt kan jag säga att det kanske är dags att titta sig lite i spegeln på den punkten.

Vänsterpartiet har inte på något sätt påstått att det här sker på polisens eget bevåg. Vi har hela tiden varit otroligt noggranna och tydliga i debatten med att detta är en konsekvens av en politik och politiska prioriteringar, så jag vill verkligen säga att där har du inte alls rätt. Det här är ett politiskt ansvar, och det är just därför vi står här och diskuterar det. Det är rätt forum för det.

Det finns ett antal frågor som jag tycker måste ställas här i dag.

Morgan Johansson har ställt en väldigt relevant fråga till Beatrice Ask om varför det tog så lång tid, och jag har också några frågor som jag vill ställa till regeringen.

Den första frågan gäller naturligtvis regeringens syn på mänskliga rättigheter just i skärningspunkten mellan inre gränskontroll, REVA och andra typer av kontroller, hur man väger mänskliga rättigheter mot behovet av kontroller.

Som jag tidigare nämnde slår EU:s Agency for Fundamental Rights fast att medlemsstaterna inte får äventyra tillståndslösas rätt till exempelvis hälso- och sjukvård eller utbildning för att kunna gripa dem. Därför undrar jag naturligtvis vilka skäl regeringen finner för att frångå den rekommendationen. Varför är det så i Sverige att polisen har rätt att gå in och gripa människor både i skolor och på sjukhus.

Min andra fråga rör naturligtvis regeringens förståelse för strukturell rasism. Det är ingenting som uppstår i ett vakuum, utan strukturell rasism är någonting som sker mellan oss som människor men som också stärks och upprätthålls av den politik som förs eller inte förs. Då undrar jag på vilket sätt justitieminister Ask tänker se till att migrationspolitiska beslut som vi här talar om – just migrationspolitiska beslut talar vi om i dag – inte leder till en diskriminering i Sverige på grund av utseende eller ursprung.

Min nästa fråga går till Socialdemokraterna. Det är ingen hemlighet alls, trots vad Gulan tidigare sade här, att Socialdemokraterna i regeringsställning ofta har fört en flyktingpolitik som i många stycken är lik den som förs av Moderaterna i dag. Även den politiken har vi i Vänsterpartiet varit väldigt kritiska till. Vi har alltid, i alla lägen, stått upp för en human och varm flyktingpolitik, och det tänker vi fortsätta att göra.

Kommer Socialdemokraterna i regeringsställning i framtiden att se till att mänskliga rättigheter respekteras och görs tillgängliga genom att lagstifta mot att polisen till exempel kan gå in på skolor och sjukhus och gripa människor på det sätt som sker nu? Jag är glad att höra att Morgan Johansson i alla fall flaggar för att det kommer att vara en prioriterad fråga.

Den sista frågan går till Miljöpartiet. Vi har tidigare hört att Billströms tolkning av överenskommelsen är ganska olik den som Maria Ferm här presenterar. Den omfattar alla polisiära insatser i skrivningen om tvångsutvisningar. Jag undrar om det ser ut på något annat sätt efter fortsatta förhandlingar.

Anf. 17 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! I debatten i dag är det framför allt två partier som skiljer ut sig. Jag börjar med Vänsterpartiet som tecknar en bild av Sverige som väldigt kallt och där medmänsklighet helt saknas, men det är ju tvärtom. Inställningen till Sveriges ansvar att ta emot människor i behov av skydd utvecklas i vad jag menar en väldigt positiv riktning. Fler och fler människor svarar i undersökningar att de är välvilligt inställda till människor som kommer från andra länder och att vi ska ge dem möjlighet att bygga sig en framtid här tillsammans med oss. Det är en glädjande utveckling. Det är en utveckling som visar på att Sverige är medmänskligt.

Vi har, som redan nämnts i debatten, nått överenskommelser som visar att vi på politisk nivå är beredda att ta fler steg mot ett mer medmänskligt samhälle, att tillgången till vård ska utökas till att omfatta också de som lever som gömda i Sverige. För oss kristdemokrater har det varit ett väldigt viktigt mål. Människors värde är detsamma, även om man har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut på sig. Och Sverige har stått vid skampålen i Europa med att vara ett av få länder som inte har erbjudit tillgången till vård. Jag är glad att vi äntligen kan ändra på det.

Vi har också blivit överens om att barn som lever som gömda ska ha rätt till skolgång, för barn bär inte ansvar för sina föräldrars beslut. Barnkonventionen ska gälla alla barn, oavsett föräldrarnas beslut. Jag är väldigt glad att vi kommer att ta de stegen.

Vi kristdemokrater vill genomföra ytterligare en förändring som direkt berör de personer som har ett av- eller utvisningsbeslut på sig, för det finns personer som finner sig i beslutet men ändå inte kan återvända. De lever i ett vakuum, för de kan inte vara kvar men kan inte heller vända hem. Därför vill Kristdemokraterna införa en gräns för hur länge eller hur många gånger man ska kunna försöka verkställa ett av- eller utvisningsbeslut. Personer som medverkar och gör vad de kan för att återvända men där den stat de kommer ifrån inte tar emot dem ska inte behöva leva i limbo år efter år. Det är oacceptabelt och omänskligt.

Slutligen vill jag komma till Sverigedemokraterna och deras syn på migrationspolitiken. Jag hörde en debatt mellan Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna där Jomshof upprepade gånger talade om personer som kommer från andra länder som grupper av människor. Det finns personer som strider mot svensk lag, personer som begår brottsliga handlingar, personer som det finns alla skäl för polisen att söka efter och utvisa. Men det är personer och inte grupper.

Senast i går i kammaren röstade Sverigedemokraterna för att rätten till tolkning ska begränsas. Då menade man inte för dem som inte har rätt att vistas i vårt land utan för dem som har de allra största behoven. Här visar Sverigedemokraterna vilken färg de målar vårt land i.

Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Det finns många aspekter som man inte hinner ta upp på två minuter.

Jag blir lite förvånad över påståendet att regeringens politik inte hänger ihop och skulle vilja kontra med att säga att en del kanske inte har varit med så länge i politiken. Det är olika perspektiv som måste balanseras med varandra.

Vi har ett skarpt tryck från omvärlden med många människor som får illa och som behöver asyl. Många av dem söker sig till Sverige. Här ska det provas i laga ordning, och vi har regler för det, men det är ganska komplicerat på många sätt.

Samtidigt handlar det om människor. Vi talar till exempel om rätten för barn att gå i skola, som Kristdemokraterna framhöll.

Det går inte att hålla den ena eller andra linjen. Man måste försöka laga efter läge och se till att ha en konstruktiv, kvalitativ och rättssäker process för prövning av asylärenden samtidigt som man måste ha hjärta att förstå att små barn behöver gå i skola och att människor som är svårt sjuka måste få sjukvård. Detta hänger ihop.

Denna balans och denna avvägning är det politiskt svåra, att i varje läge försöka se vad man kan göra.

Jag delar givetvis inte Morgan Johanssons kritik av att regeringen fokuserar på fel saker. Vi har en generös och långsiktigt hållbar migrationspolitik. Vi har lagt fram en proposition om utbildning för barn som på grund av sina föräldrar inte har papper för att få stanna i Sverige. Vi lade i mars fram en proposition om hälso- och sjukvården, och vi har en proposition om sanktionsdirektivet.

Jag delar uppfattningen att det är viktigt att ställa ett straffrättsligt ansvar för arbetsgivare som anställer och utnyttjar personal som inte har rätt att vistas i Sverige. Det är allvarligt.

Vid sidan av frågan om asylprövning och annat som vi nu diskuterar arbetar regeringen för arbetskraftsinvandring och andra legala sätt att komma till Sverige. Vi lever ändå i en värld.

Sverigedemokraterna! Det är inte EU som är roten till allt ont i världen, vilket man kunde tro när man lyssnade på ditt inlägg, Richard Jomshof.

Anf. 19 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Bakgrunden till denna diskussion är att polisen i sitt regleringsbrev för 2013 har fått till uppgift att påtagligt öka avvisningarna. Jag ställde frågan till mittenpartierna Centern, KD och Folkpartiet: Står ni bakom denna prioritering? Jag har inte fått något svar på det.

Vad jag förstod av Miljöpartiets svar har man inte varit med och förhandlat i den delen, och därmed är frågan besvarad.

Men står ni andra bakom prioriteringen att polisen påtagligt ska öka avvisningarna? Det var detta som ledde fram till ID-kontrollerna i kollektivtrafiken, vilket är något helt nytt som inte har förekommit i Sverige tidigare.

Gulan Avci från Folkpartiet! Jag talade inte om arbetskraftsinvandringsreglerna. Det är ett kapitel för sig. Jag talade om de oseriösa arbetsgivare som utnyttjar människor som uppehåller sig i Sverige illegalt och säger: Kom till min restaurang och diska i tolv timmar om dygnet för 30 kronor i timmen och bo i en källare. Kom till mitt städbolag och jobba för en spottstyver.

Det är denna typ av arbetsgivare som jag menar att man ska lägga tryck på i första hand, inte på dem som exploateras utan på dem som exploaterar. Ni har dock en tendens att inte vilja se att det också finns oseriösa arbetsgivare. Det borde ni göra.

Richard Jomshof! Jag hoppas också att det är många som hör denna debatt och som hör tonen i ditt inlägg och hatet i din röst. Det fanns inte ett uns av medmänsklighet, solidaritet eller värme i det. Jag hoppas att många väljare ser denna och andra debatter och sedan på valdagen väljer om vi ska leva i ett land som präglas av Sverigedemokraternas värderingar eller i ett land som präglas av solidaritet och värme.

Anf. 20 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Vi är såklart helt överens om det som vi har förhandlat fram gemensamt, och vi är glada över att kunna genomföra det. Vi kommer att genomföra stora reformer som gör politiken mer human och generös. Det gäller till exempel ändringen av ”synnerligen ömmande omständigheter” och att papperslösa kommer att få rätt till vård och skolgång.

Människor kommer dock fortfarande att avvisas. Vi har en reglerad invandring i Sverige, och det kommer att fortgå. Så länge vi är med i Schengensamarbetet kommer vi inte att bli kvitt polisens ID-kontroller. Det är också stadgat i EU-direktiv att sådana ska ske.

Som samhälle ska vi dock aldrig acceptera rasprofilering eller kontroller som skapar en ohållbar rädsla i vardagen för människor, oavsett om de är papperslösa eller inte. Därför ska polisen inte gå in i skolor och leta efter papperslösa. Polisen ska inte heller leta på sjukhus, på härbärgen eller i kyrkor. Det görs inte heller.

Risken att människor utifrån sin hudfärg blir misstänkliggjorda och föremål för kontroller av polis är uppenbar. Rasprofilering eller etnisk profilering har länge varit och är än i dag ett problem inom polisen. Det har rapporterats i utredningar till regeringen 2006, 2008 och 2010.

Att använda sig av trafikkontroller som en förevändning för att kontrollera ID på grund av utseende gränsar till rasprofilering. De föreskrifter och allmänna råd som finns måste uppdateras med tydliga direktiv om att arbetet inte får ske på detta sätt.

Fördomarna och diskrimineringen inom polisen är ett hot, dels mot den enskildes rättssäkerhet, dels mot allmänhetens förtroende för rättsväsendet. Inte minst av denna anledning behöver polisen och regeringen ta den kritik som uppkommit under våren på fullaste allvar.

Den strukturella diskrimineringen inom polisen måste åtgärdas. Människors tilltro till rättsväsendet hänger på det. Principen om likhet inför lagen hänger på det, och anständigheten i vårt samhälle hänger på det.

Anf. 21 GULAN AVCI (FP):

Herr talman! Morgan Johanssons fråga är ganska enkel att svara på. Det är klart att oseriösa arbetsgivare som exploaterar redan utsatta människor ska synas. Det är en skam att det kan pågå. Jag kommer dock att försvara den arbetskraftsinvandringsreform som Alliansen tillsammans med Miljöpartiet har kommit överens om ska gälla som en del av svensk migrations- och invandringspolitik.

Herr talman! Det är bra att min tydlighet har gått fram till Sverigedemokraternas representant. Jag hoppas också att det når ut till stugorna i vårt vackra, avlånga land var Folkpartiet står i frågan om en human och generös migrationspolitik.

Människovärdet gör inte skillnad på hudfärg eller ursprunglig bakgrund. Det vore märkligt för mig som själv har invandrarbakgrund och kom till Sverige för 32 år sedan som barn till politiska flyktingar att stå här och säga något annat och vara del av en regering som påstås driva en annan politik än den generösa, öppna, liberala och humana flyktingpolitik som vi driver.

Herr talman! Sverige skulle vara ett fattigt land om vi inte hade haft invandring. I dag drivs 70 000 företag av människor med invandrarbakgrund. De skapar i sin tur sysselsättning för 200 000 människor, och 600 000 människor går upp varje morgon och går till ett arbete.

Folkpartiet står för öppenhet och tolerans, och som någon också nämnde i debatten bär inte barn ansvar för de vuxnas beslut. I mitt Sverige är det en självklarhet att barn ska ha rätt till skola.

Avslutningsvis vill jag tacka Miljöpartiet för att det har stött regeringens ambitioner och politik för en mer öppen, liberal och human flyktingpolitik.

Anf. 22 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Jag är stolt över den politik som vi i regeringen driver tillsammans med Miljöpartiet. Men inget är så bra att det inte kan bli bättre. Förutom att vi har betydande liberaliseringar av migrationspolitiken när det gäller asylsökande öppnar vi fler vägar för att lagligt kunna flytta till Sverige.

På asylområdet öppnar vi möjligheten att stanna i Sverige även om regelrätta asylskäl inte finns, genom skrivningar om ”synnerligen ömmande omständigheter” och numera ”särskilt ömmande omständigheter”. Vi vill inte ställa till det för folk i onödan, och barn ska aldrig komma i kläm i systemet. Det är därför glädjande att vi förstärker just barnperspektivet i och med att vi öppnar upp skrivningen om ”synnerligen ömmande omständigheter” till att bli den bredare formuleringen ”särskilt ömmande omständigheter” när det gäller barn. Glädjande är också att människor redan enligt tidigare beslut garanteras vård och utbildning.

Grupprofilering och biljett- och trafikkontroller som svepskal för att avkräva människor ID-handlingar är inte tillåtet. Jag räknar med att polisen tar den diskussionen på stort allvar och genomför ett kvalitetssäkrande arbete på det här området.

Vi är alla människor. Vi vill bo i Sverige, och vi vill ha det bra här. Alla ska känna sig välkomna. Alla ska lita på polisen och rättsväsendet. Det tror jag att vi kan åstadkomma.

Anf. 23 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! I september förra året inträffade en händelse som fångades av en övervakningskamera och fick stor uppmärksamhet i svenska medier. En tvåbarnspappa ramlade ned på ett tunnelbanespår, där han blev liggande. I samband med detta såg en 28-åring sin chans. Han hoppade ned på spåret och länsade tvåbarnspappans fickor. När 28-åringen valde att lämna platsen valde han också att lämna tvåbarnspappan kvar på spåret, helt likgiltig inför om han skulle bli ihjälkörd av nästa tåg eller inte.

Den likgiltiga 28-åriga rånaren var en illegal invandrare, internationellt efterlyst för att ha knivhuggit en man till döds i Frankrike. Till följd

av vår nedmonterade gränskontroll kunde denna illegala invandrare – eller papperslösa, som det så fint heter – härja fritt här i Sverige.

Hur många illegala invandrare det finns i Sverige är det av naturliga skäl ingen som vet exakt. Regeringens egen utredning om vård till illegala uppskattar antalet till uppemot 35 000. Organisationen Fackligt center för papperslösa uppger i sin tur att det är upp till 50 000 människor. Det är människor som nu kommer att erbjudas tandvård, sjukvård och läkemedel mer eller mindre gratis, något som vanliga medborgare för övrigt bara kan drömma om.

Sverigedemokraterna står för en helt annan linje. Vi menar, till skillnad från övriga partier, att den som inte har skäl att stanna i Sverige ska utvisas – och det med omedelbar verkan. Så bygger vi ett rättvist och tryggt Sverige byggt på lag och ordning. För att det ska vara möjligt krävs det att polisen tillåts sköta sitt jobb.

Anf. 24 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Först vill jag tacka alla som har debatterat i dag. Jag tycker att det har varit en viktig debatt som visar upp ganska tydliga skiljelinjer i svensk politik.

Jag kan tycka att det är lite bedrövligt att Beatrice Ask väljer att svara på min fråga genom att klappa mig lite på huvudet med härskarteknik, men det kanske man gör om man står svarslös.

Från Vänsterpartiets sida är budskapet här i dag glasklart: I Vänsterpartiets Sverige är mänskliga rättigheter viktigare än vilka papper man har i fickan. Vi accepterar inte att människor i samhället jagas och miss-tänkliggörs utifrån en falsk bild av hur man ser ut som svensk. Och vi accepterar inte en omänsklig flyktingpolitik som tvingar människor i behov av skydd att leva gömda i skuggan av våra liv. En reglerad invandring förutsätter att asylrätten finns som grund, och rätten till skydd måste värnas och försvaras.

Vi vet att vi är många i dagens Sverige som ser vilket vägval vi står inför. Det är många som vill ha en varmare och generösare flyktingpolitik som vi kan vara stolta över. Och vi är många som ser att jakten på papperslösa förstärker och befäster den strukturella rasism som redan nu drabbar människor i vardagens alla delar, när de söker bostad, när de utbildar sig, när de söker arbete eller när de rör sig på gator och torg.

Herr talman! Tillsammans är vi Sverige. Vi har i dagens debatt tydligt sett hur migrationspolitiska prioriteringar från regeringen, syn på mänskliga rättigheter och diskriminering hänger ihop. Det är dags att regeringen tar sitt ansvar och skapar en politik som speglar och rymmer ett Sverige där vi inte alla är blonda och blåögda.

Anf. 25 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! I en av Stockholms rikare förorter inträffade för några år sedan något fruktansvärt. En man riktade sitt vapen mot sitt lilla barn – jag minns inte om det var en son eller dotter. Han riktade sedan vapnet mot sin fru, som var höggravid. Sedan tog han sitt eget liv.

Den mannen liknade till utseende, ursprung och bakgrund min man – eller Richard Jomshof. Men det gör inte dig till honom. Det gör inte honom till dig. Han var skyldig för sin gärning – inte någon annan.

På samma sätt finns det personer med någon annan bakgrund som begår fruktansvärda handlingar. Men det är de som är ansvariga för sina brott, inte någon annan för att de har någon gemensam nämnare.

Sverige ska vara ett öppet land som ger en fristad till de människor som har behov av vårt skydd. Det finns många människor som söker sig hit. Vi är ett land som snart når 200-årsdagen av att inte behövt ha krig. Vi har förutsättningar att ge människor skydd. Men vi har också en begränsad invandring. Det är de med de största behoven som ges möjlighet att stanna.

Det gör att vi har myndigheter som måste verkställa de svåra besluten om att vissa människor behöver återvända. Vi måste ge dem stöd i det arbetet.

När tilliten brister – för detta sker av sådana anledningar som vi hör att sverigedemokrater tycker verkar vara okej, att man betraktar människor bara utifrån grupp – är vårt samhälle på väg åt fel håll.

Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Tack till alla för de inlägg som är gjorda!

Polisens verkställighetsarbete handlar om att övertala, övertyga och i sista hand tvinga människor som har sökt sig till Sverige i hopp om ett bättre liv att faktiskt lämna landet. Det är klart att det väcker känslor. Det är ingen enkel uppgift. Jag tror att det var Johan Hedin som lyfte fram att man kan ha ett annat perspektiv. Man måste försöka förstå människor. Man måste kunna möta människor.

Samtidigt ser vår lagstiftning ut på det här sättet. Sverige tillämpar reglerad invandring eftersom Sveriges riksdag så har bestämt. Det betyder att den som har fått ett avvisnings- eller utvisningsbeslut ska lämna landet. Gör man inte det begår man ett brott enligt utlänningslagen.

Det är därför polisens uppgift handlar om att verkställa sådana beslut. Det är inget som poliserna hittar på själva, utan det är något som de gör på uppdrag av regering och riksdag och därmed ytterst svenska folket, och det kommer de att fortsätta att göra fram till dess att riksdagen eventuellt fattar beslut om att ändra lagstiftningen.

Naturligtvis ska polisen följa lagar och regler i detta arbete liksom i allt annat polisarbete. Om det inte skulle ske och om man skulle se att det finns problem ska problemen anmälas och utredas i särskild ordning. Det är så en rättsstat fungerar. Om Sverige ska fortsätta att vara ett öppet och generöst land är det viktigt att värna rättsstaten.

Jag vill också säga att mänskliga rättigheter och bemötandefrågor är centrala delar av polisutbildningen. Vi har särskilt utbildade instruktörer i utlänningsrätt och utbildning i ämnet. Värdegrundsarbetet är viktigt. Det kommer det att vara också i fortsättningen. Jag kan försäkra er om att det behövs. Men vi behöver också i de politiska sammanhangen stå upp för de lagar och de uppdrag som vi faktiskt har ansvar för.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2012/13:26 för torsdagen den 18 april i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från arbetsmarknadsutskottet.

3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2012/13:FPM85 Grönbok om en EU-strategi för plastavfall i miljön
KOM(2013) 123 till miljö- och jordbruksutskottet
2012/13:FPM87 Sysselsättningsinitiativet för ungdomar *KOM(2013) 144, KOM(2013) 145, KOM(2013) 146* till arbetsmarknadsutskottet

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2012/13:366

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:366 Barn som far illa i HVB-hem
av Hillevi Larsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 3 maj 2013.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 8 april 2013

Socialdepartementet

Maria Larsson (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Skrivelse

2012/13:146 till arbetsmarknadsutskottet

Motioner

2012/13:Sk9–Sk11 till skatteutskottet

11 juni.

11 juni.

6 § Svar på interpellation 2012/13:351 om detaljhandelns öppettider i EU

Svar på

interpellationer

Anf. 27 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Börje Vestlund har frågat mig hur reglerade öppettider kan utgöra ett handelshinder inom EU. Han har vidare frågat om regeringen har gjort ställningstagandet att EU har kompetens att besluta om öppettider för detaljhandeln.

Större svenska företag inom detaljhandelssektorn som verkar i Europa hävdar att reglerade öppettider utgör ett handelshinder för deras verksamhet och val av affärsmodell.

Regeringen är av uppfattningen att detaljhandelsföretagen själva bäst avgör sina egna öppettider. Vi ser gärna att EU:s medlemsstater arbetar för att regleringar som begränsar detaljhandelns öppettider tas bort.

Det är värt att lyfta fram att helg- och kvällsöppna butiker ofta är en inkörsport till arbetsmarknaden för exempelvis unga och studenter samt att ökade öppettider kan verka gynnsamt på tillväxten.

Avseende den andra frågan har regeringen inte gjort ställningstagandet att EU har kompetens att besluta om öppettider för detaljhandeln. Man kan dock resonera kring hur vi på den inre marknaden bäst arbetar för att ta bort begränsande regleringar avseende detaljhandelns öppettider.

Anf. 28 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag vill även tacka statsrådet för att hon kommer hit eftersom vi från ett flertal moderata riksdagsledamöter har fått höra att vi stör regeringen i dess arbete när vi ställer interpellationer. Jag är därför mycket tacksam för att statsrådet kommer hit.

När det gäller denna interpellation är det med en viss förvåning som jag ser den svenska ståndpunkten angående ett meddelande som handlar om handel och distribution – det är för övrigt ett mycket bra program i många stycken, även om det finns synpunkter i detaljer – där regeringen kommer med det nästan häpnadsväckande förslaget att kommissionen borde titta på frågan om öppettider i butiker.

Då vill jag ställa följande två frågor: Vad har EU med olika länders öppettider i detaljhandeln att göra? Och på vilket sätt skulle olika länders öppettider i detaljhandeln kunna hindra att man får etablera sig i olika länder, som påstås?

Den stora frågan på EU:s inre marknad handlar om att tillåta och se hela EU som en marknad. Det är en mycket god princip som vi social-

demokrater, och till och med dem som är mycket tveksamma till EU, tycker är den kanske viktigaste i hela EU.

Samtidigt har vi haft ett resonemang, inte minst statsrådet och jag, om att rena rama diskussionsklubben håller på att utbryta när det gäller den inre marknadspolitikens frågor. Det är väldigt mycket prat och väldigt lite verkstad. Detta bevisar återigen att detta bara är ett inlägg i just denna diskussionsklubb eftersom detta inte kan leda till någonting. EU kan inte sätta några muskler bakom detta, och EU kan inte tvinga några länder att vidta åtgärder på detta område. EU är egentligen kraftlöst.

Då måste jag fråga följande: Är det då värt att lägga ned tid och kraft på att diskutera en fråga som EU inte har kompetens att besluta om? Är inte detta ett sådant exempel där kritikerna av EU säger att EU har en viss klåfingrighet och ska vara med och spela överallt? Är inte detta ett typiskt exempel på sådant som EU egentligen inte ska lägga sig i?

Jag är tacksam för det tydliga svaret att vi inte behöver stå här och diskutera huruvida EU har kompetens när det gäller att besluta om affärstidslagar.

Låt mig också poängtera att den svenska affärstidslagen är bra. Men jag tycker inte att vare sig den svenska riksdagen eller den svenska regeringen ska lägga sig i vilka öppettider man har i detaljhandeln i andra länder. Det tycker jag att varje land måste få bestämma självt.

Vi har ganska nyligen antagit ett grundfördrag för EU. I detta sammanhang har många frågor tagits upp, men man har inte enats mellan länderna om att EU ska ha kompetens att besluta om det.

Jag vill därför fråga: Vidhåller statsrådet verkligen att detta är en så viktig fråga att man ska ta in den i den diskussionsklubb som håller på att bildas när det gäller de inre marknadsfrågorna?

Anf. 29 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Jag tackar Börje Vestlund för att han har ställt en viktig interpellation. Jag kan försäkra att jag gärna kommer hit och besvarar interpellationer. Det är bara glädjande om vi kan diskutera fler frågor som rör EU:s inre marknad här i riksdagen eftersom det är viktiga frågor.

Denna fråga kan man också se som en del i ett led för att vi vänder på alla stenar för att se hur vi kan hitta möjligheter till ökad sysselsättning, tillväxt och konkurrenskraft.

Vi kan konstatera att det svenska systemet har fungerat väl under de drygt 40 år som det har varit i bruk när det gäller att man själv råder över sina öppettider.

Kan vi bidra med den erfarenhet och den kompetens som vi har fått av vårt system till våra europeiska kolleger samtidigt som vi hjälper våra svenska företag är det en viktig uppgift för oss.

Som jag sade tidigare är detaljhandeln en viktig arbetsgivare för många unga som får en inträdesbiljett till arbetsmarknaden. Det har också nyligen konstaterats i en spansk studie att utökade öppettider är en av de viktigaste åtgärderna för att minska ungdomsarbetslösheten.

Även OECD har i flera rapporter konstaterat att begränsningar som är riktade mot detaljhandeln i form av reglerade öppettider är hämmande för ökad tillväxt och konkurrenskraft.

Statistik från en av våra svenska detaljhandelsorganisationer visar att enbart i Tyskland skulle 2 500–3 000 personer anställas relativt omgående om regelverket för öppettider skulle liberaliseras.

Men vi ska också vara noga med att poängtera att detta inte är EU-kompetens, utan det är en nationell kompetens. Så tycker jag också att det ska vara. Vad det handlar om är snarare att vi gärna vill dela med oss av våra goda erfarenheter för att även andra EU-länder ska kunna tänka mer liberalt när det gäller öppettider.

Anf. 30 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret och konstaterar att vi egentligen är överens: Detta är inget handelshinder. Det är därmed alltså att man vill föra in detta i diskussionen. Då kvarstår ändå att det bara kan leda till en sak, och det är att man diskuterar det hela. Är det inte detta som håller på att bli bekymret för inre marknadsfrågorna, att det är väldigt många frågor som ligger uppe till diskussion och väldigt få frågor som verkligen blir lagstiftning?

Vad som händer är nämligen att det möjligen kan stå i ett dokument att man nu har diskuterat detta – och så händer ingenting. Det kan till och med ge förhoppningar hos detaljhandeln att man skulle kunna stödja sig på detta gentemot andra länder. Det jag vänder mig emot är att EU hantlar saker, kanske till och med under lång tid, som det sedan inte blir någonting av alls. Sedan är det självklart att statsrådet ska redogöra för de uppfattningar man har. Inte minst tycker jag att det både i Sveriges riksdag och naturligtvis också, tror jag, över huvud taget i Sverige finns ett stöd för att man har rätt att ha sina butiker öppna.

Ett exempel man kan ta är följande: Om nu Hemköp liksom Lidl har etablerat sig brett över hela Europa kan det inte vara så att det är någon skillnad. Då blir det väldigt konstigt, för om man har en Lidlbutik som har reglerade öppettider och en Hemköpbutik i Tyskland som har samma reglerade öppettider är man nämligen där på samma villkor. Man kan inte säga att man har någon konkurrensnackdel av att vara ett svenskt företag i Tyskland, för att ta det exemplet. Då finns det betydligt värre exempel just från Tyskland när det gäller att etablera sig där; Ikea är väl ett bra exempel på detta.

Statsrådet får alltså naturligtvis gärna diskutera detta på EU-nivå, men det viktigaste med den inre marknaden är att man löser de problem den inre marknaden har. Jag upplever varken att detta kan vara en prioriterad fråga eller att det kan leda till någonting annat än just en trevlig diskussion på inre marknadsministrarnas möte.

Jag skulle också vilja säga att jag delar den uppfattning statsrådet har – detaljhandeln är väldigt ofta en inkörsport till andra arbetsuppgifter. Det gäller inte minst för ungdomar men i framtiden kanske – förhoppningsvis – även för personer med utländsk bakgrund som har svårt att hitta ett fotfäste på arbetsmarknaden. Där är vi helt överens. På vilket sätt man ska ha ingångarna i detta måste dock varje land få forma själva.

Om man jämför med andra reformer diskuterar man till exempel hur man ska pressa ned arbetslösheten, men det är upp till varje land att lösa frågan. Man åtar sig att pressa ned ungdomsarbetslösheten, men det är upp till varje land. På samma sätt måste det vara i dessa frågor. För öv-

Prot. 2012/13:95
19 april

Svar på
interpellationer

rigt är arbetsmarknadspolitik ett annat område där EU har en väldigt begränsad kompetens.

Jag tycker att det är bra att vi fick diskutera frågan och att vi kan försöka hitta en lösning på detta så att vi faktiskt kan slippa ifrån en massa onödiga diskussioner och ha mer verkstad när det gäller inre marknadsfrågor.

Anf. 31 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Svenska företag hävdar att reglerade öppettider i andra medlemsstater kan vara hämmande för deras verksamheter och affärsmodeller. Dels har jag tidigare lyft fram de konkurrensskillnader som uppstår i förhållande till e-handelsföretag, dels kan regleringen av öppettider verka handelshindrande då de ofta tillämpas tillsammans med parallellt existerande regleringar av till exempel storlek på affärslokaler. Stora kedjor tvingas därmed anpassa sina affärslokaler till det accepterade formatet.

Sedan kan man också konstatera att regleringen av öppettider för detaljhandeln ser väldigt olika ut mellan medlemsländerna; i vissa är tiderna extremt reglerade medan de är mer öppna i andra. Bara som exempel har vissa medlemsländer ett system där de tillåter butiker att ha öppet tolv söndagar per år, det vill säga ungefär en söndag i månaden. Det ser inte riktigt ut så i Sverige, utan vi har ett mycket mer liberalt system där man bestämmer själv. Vi ska dock konstatera att detta redan nu diskuteras på flera olika håll i Europa. Man undersöker också möjligheterna att låta företagare själva bestämma sina öppettider. Detta är ett led i syftet att öka tillväxten i detta reformpaket.

Detta är bara en del i allt det som behöver göras som kan vara tillväxtfrämjande. Jag tycker dock ändå inte att man ska säga att vi inte ska försöka lyfta fram debatten och diskutera detta, för vi behöver alla tillväxtfrämjande åtgärder som över huvud taget är möjliga. Det var det jag menade när jag startade med att tala om att vi behöver vända på varje sten för att se vad vi kan hitta som kan vara tillväxtfrämjande. Det jag gärna vill se i detta är att det blir en ökad debatt och medvetenhet om vilken ekonomisk potential som ligger i en mindre restriktiv reglering av öppettider, som en del i behovet av strukturreformer.

Där tycker jag inte att vi bara lugnt ska konstatera att Sverige har det bra och att Sverige har beslutat att företagen själva bestämmer om öppettider. Varför skulle vi inte kunna dela med oss av goda exempel när vi ser att det fungerar bra? Jag tycker att vi i stället ska vara generösa mot andra EU-länder, oavsett om det är EU-kompetens eller inte. Det handlar om att dela med sig av det som faktiskt fungerar väl. Det försöker vi ju göra även inom andra områden, och vi lyssnar på andra EU-länder när de har goda exempel. Det handlar hela tiden om att ge och ta och att lära av varandra.

Anf. 32 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag bara konstaterar att företag upplever att det är problem med miljölagstiftning. Företag upplever att det är problem med arbetsrättslagstiftning. Företag upplever att det är problem med åtaganden man måste göra och som man gör i alla civiliserade länder. Det är

alltså klart att man upplever detta som ett problem, och det förstår jag att man gör.

Det är inte så att jag vänder mig emot att detta är en fråga som behöver diskuteras. Däremot vänder jag mig emot att detta skulle vara den svenska ståndpunkten och att det skulle göras till en av huvudfrågorna kring det faktiskt väldigt viktiga dokument där man går in på detaljhandeln. Det finns så många andra frågor som är stora och viktiga och där EU har kompetens.

Sedan håller jag med om att det finns tveksamma nationella regleringar man borde diskutera. Det kan vara krav på yta, om man över huvud taget får förlägga sin verksamhet där – om det över huvud taget ska kunna finnas mer än ett möbelföretag inom arean – eller vad det nu kan vara. Man måste ha en särskild märkning i just det landet, eller till och med inom just den regionen, i vissa länder, och så vidare. Där har ju faktiskt EU muskler. Ta itu med de stora problemen, så kan vi återkomma med dessa problem!

Som sagt, jag förstår att företagen upplever detta som svårigheter. Det finns väldigt många saker företag upplever som problem där vi från politiskt håll aldrig skulle acceptera att ändra på reglerna bara för att de slår emot företagen, utan det måste helt enkelt uppfylla andra viktiga ändamål i vårt samhälle.

Anf. 33 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Jag tackar Börje Vestlund för en viktig interpellation. Jag kan garantera att den svenska regeringen tittar på alla tillväxtfrämjande åtgärder som går att genomföra, och jag tycker inte att vi på något vis ska gradera dessa och ägna oss mindre åt det ena och mer åt det andra. Vad Europa behöver just nu är nämligen att vi ser på alla de möjligheter som finns över huvud taget.

Vi har också lagt mycket fokus på flera viktiga åtgärder, inte minst det europeiska patentet. Vi har genomfört varupaketet, tjänstedirektivet, som vi nu också diskuterar vidare när det gäller hur det ska bli fullt ut implementerat. Börje Vestlund vet mycket väl att vi ägnar mycket tid åt dessa stora frågor. Vi tittar också på hur vi ska kunna slutföra fler frihandelsavtal, som naturligtvis också underlättar för ökad handel och tillväxt inom EU – och även utanför EU.

Det finns många stora frågor som vi jobbar med hela tiden, både på svensk nivå och på europeisk nivå – för att inte glömma nordisk nivå.

Jag tycker ändå inte att vi ska säga att vi inte ska ägna oss åt detta område. Det finns som sagt många olika åtgärder, som alla behöver belysas, oavsett om det är EU-kompetens eller ej. Vi behöver dela med oss av den goda kunskap vi har, precis som vi behöver lära av andra.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:95
19 april

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2012/13:343 om järnvägens punktlighet

Anf. 34 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Lars Mejern Larsson har frågat mig vilka lärdomar vi bör dra från Rumänien och Moldavien vad gäller deras framgångsrika arbete för en hög punktlighet hos järnvägen.

Jag vill börja med att klargöra att ett försenat tåg är ett försenat tåg oavsett statistisk mätmetod. Tågtrafikens punktlighet är en viktig fråga, och varken jag eller Trafikverket är av uppfattningen att punktligheten i dag är tillräckligt bra. I syfte att åstadkomma en bättre punktlighet i järnvägssystemet har regeringen tagit initiativ till flera åtgärder. Det gäller både satsningar i form av tilldelning av ytterligare anslagsmedel till Trafikverket och åtgärder för att skapa bättre möjligheter till uppföljning. I detta förändringsarbete är det viktigt med mätbarhet och jämförbarhet.

Den internationella järnvägsunionen UIC redovisar den enda punktlighetsstatistik som finns att tillgå på europeisk nivå. Den består av medlemmarnas punktlighetsredovisningar utifrån just UIC:s rekommendationer om statistikens innehåll. Medlemmarna är järnvägsföretag och infrastrukturförvaltare och inte stater. Redovisningen är visserligen under utveckling, men en hel del arbete finns kvar att göra avseende såväl jämförbarhet som kvalitetssäkring av statistikuppgifterna på internationell nivå hos UIC.

Även om UIC:s punktlighetsstatistik förbättras är det inte tillräckligt eftersom den inte bygger på offentlig statistik från stater. Därför verkar jag för ett utökat europeiskt samarbete kring just punktlighetsstatistik. Detta kommer förhoppningsvis att ske med stöd av direktivet om omarbeting om inrättandet av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde, som EU-kommissionen publicerade 2012. I nämnda direktiv åläggs medlemsstaterna att tillställa kommissionen sådan information som behövs för att följa upp utvecklingen på det europeiska järnvägsområdets olika marknader.

Vad gäller den punktlighetsredovisning som Lars Mejern Larsson hänvisar till finns det skäl att ifrågasätta om det är möjligt att nå sådan punktlighet för tågtrafiken. Detta visar att en utvecklad europeisk standard är av allra största vikt för att vi ska kunna mäta och följa upp de stora satsningar som vi nu gör i det svenska järnvägsnätet.

Anf. 35 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! Jag blev förvånad och överraskad när min interpellation i medierapporteringen beskrevs som ironisk. Det händer inte varje dag, men det har inneburit att min interpellation har varit någonting av en snackis på nätet – tågsnackisen.

Men, fru talman, för min egen del är frågan seriöst ställd, och jag tycker att den borde få ett mer innehållsrikt svar. Visserligen håller jag med ministern om att ett försenat tåg är ett försenat tåg oavsett statistisk metod. Men tågresenären har via regeringens budgethantering fått vänja sig vid en allt sämre fungerande järnväg. Förseningar och inställda tåg har varit så vanliga att inte ens större sammanbrott i tågtrafiken ger några större rubriker i medierna.

Låt mig bara återge min resa från Karlstad till Stockholm tisdagen den 16 april, i tisdags, på väg hit. Jag lämnade Karlstad central. Vi hinner

inte så långt innan det visar sig att det är fel på en växel i Svartå. När lokföraren efter ett tag uppmanade oss att titta ut genom fönstret till vänster i färdriktningen kunde vi se att det stod ytterligare ett tåg där, som stod still. När sedan föraren meddelar att detta tåg ska åka före oss möts jag av de första oroliga blickarna av övriga resenärer. Under resans gång blir vi mer och mer försenade. För många av resenärerna var dagen förstörd redan innan vi hade kommit halvvägs. Jag vill nog påstå att många möten för resenärerna var inställda redan innan vi nådde Katrineholm.

Fru talman! Detta är vardagen för många luttrade tågresenärer runt om i vårt land. Någon lär ha sagt att tid är pengar. Men när det gäller tågtrafiken verkar inte den gamla sanningen gälla. Jag vill nog påstå att tågtrafikens avsaknad av efterlevnad av detta uttryck är häpnadsväckande i Sverige 2013.

Varför är det nu så häpnadsväckande att tåget inte kommer i tid? Det som gör det lite olustigt är inte bristen på punktlighet utan att regeringens förlängda arm Trafikverket med enfaset påstår att vi visst har en god punktlighet i tågtrafiken – inte för att tågen kommer i tid utan för att man anser att 15 minuters försening är att vara i tid. Dessutom räknar man inte inställda tåg.

I arbetslivet kallar man det för flexitid, men då får man återgälda den försenade ankomsten genom att jobba lite längre en annan dag. Men när det gäller försenade tåg är tiden för alltid förlorad för den enskilde resenären. Det blir ett olustigt sätt att förhålla sig till förseningar i tågtrafiken när det blir en enskilds problem och inte samhällets. Detta är regeringens förhållningssätt.

Jag hörde en uppgiven kupékamrat säga att när du tar tåget talar du om att du inte har en aning om när du kommer fram. Så vill inte jag och Socialdemokraterna att det ska vara. Vi vill ha ett väl fungerande järnvägssystem med hög kvalitet och god punktlighet. Alla dessa förseningar tär på resenärer, och tågtrafikens förtroendekapital minskar.

Fru talman! Jag har i min interpellation försökt att peka på att regeringen måste göra någonting för att öka punktligheten. Även om ministern kanske inte tycker att trovärdigheten i Moldaviens och Rumäniens rapportering är någonting att eftersträva borde ministern åtminstone ha ett förslag på hur man tänker möta förseningarna i tågtrafiken.

Den fortsatta frågan lyder: Finns det några andra länder, utöver Moldavien och Rumänien, som ministern tycker att vi har någonting att lära av?

Anf. 36 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag delar den uppfattning som Lars Mejern Larsson har: För att människor ska kunna planera sina liv och sin vardag och ha ett fungerande arbetsliv förutsätts att man har någon form av förtroende för att det sätt man tar sig fram på fungerar. Man ska kunna lita på att man är framme när det är sagt att man ska vara framme. Det ger avstamp för hela dagen.

Det är lika viktigt för våra godstransportörer, som i sin tur har viktiga affärsöverenskommelser. Om järnvägens förtroende och konkurrensförmåga ska bestå och framför allt öka förutsätter det punktlighet, punktlighet och punktlighet.

Då är frågan: Hur och på vilket sätt kan man åstadkomma detta? En sak är det som regeringen har påbörjat – att se till att vårda den infrastrukturen som vi har så att den återfår den standard som den en gång i tiden var byggd för. Men man ska också ta hänsyn till att allt fler vill åka och transportera och därmed också bygga ut och komplettera. Det tar dock lite längre tid.

Det finns andra faktorer som också har påbörjats eftersom det är fler som är inblandade för att tågen ska vara framme i tid. Man brukar säga att en tredjedel av alla förseningar eller störningar sker på grund av infrastrukturen i sig. Men det är lika viktigt att den som är operatör tar sitt ansvar, för ungefär en tredjedel kan bero på att lokföraren inte är på plats, att tåget är på fel ställe, att dörrarna inte går att stänga eller att kolslitskenan inte är utbytt. Det kan vara faktor efter faktor. Det här är sådant som branschen gemensamt har tagit tag i.

Om tåget är en minut försenat är det trots allt försenat och påverkar den enskildes dagliga planering.

Dessutom finns det ett annat sätt som kanske blir mer internt. För att veta att de åtgärder som vidtas ger avsedd effekt behöver man ha någon form av jämförelsetal. Här i Sverige har man kommit överens om – bland annat efter rekommendationer från UIC – att när det gäller långväga trafik som tar flera timmar från start till mål är det 15 minuter, men det är mest för internt bruk. I regionalpendlingstrafiken, som vi känner igen oss i när det gäller arbetspendling och som inte går lika långt, är det fem minuter. Och det är två minuter på flygtåg, tunnelbana och pendeltågen här i Stockholmsområdet. Det är ointressant för den enskilde, men det är viktigt att ha som mätobjekt och jämförelseobjekt, i synnerhet om man ska jämföra sig med andra länder.

Vi har ett samarbete med Schweiz, där det kanske finns lite mer liknande förutsättningar än i de två andra länder som nämns i interpellationen.

Målsättningen ska vara att människor kan känna en sådan trygghet att de aldrig ska behöva fråga sig om de ska ta tåget eller om det är säkrare att ta bilen. Det handlar om tillförlitlighet.

Jag håller inte med Lars Mejern Larsson om att det har blivit sämre och sämre i tågtrafiken. Oavsett hur vi mäter kan vi se att punktligheten har blivit bättre.

Den stora utmaningen finns i och runt våra storstadsområden, och det gäller inte minst Stockholm, där 60 procent av landets alla tåg passerar varje dag. Det innebär att det är många människor som drabbas, och där finns det mer att göra.

Trafikverket har fokuserat på hur komponenterna ser ut, vad som behöver bytas ut och var vi har de största störningarna för att kunna prioritera var insatserna ska sättas in först.

Anf. 37 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! Det gläder mig att ministern delar uppfattningen att förloendet är direkt avgörande för järnvägen framgent.

Fru talman! Jag läste en artikel i Värmlands Folkblad för någon vecka sedan. Rubriken var: Vad är klockan i Arvika när den är 12.00 i Filipstad? I dag är svaret självklart, men för 150 år sedan var skillnaden i alla fall några minuter. Att vi har en gemensam tid i vårt avlånga land kan vi

tacka tågtrafiken för. Sverige var faktiskt först i världen med att införa en enhetlig tid, och det är någonting vi kan vara stolta över. Det är därför det är av största vikt att tågen även kommer i tid 2013.

När jag lyssnar på ministrarnas svar misstänker jag att intresset för att återuppta en 150-årig god tradition som gjort att vårt land varit framgångsrikt fortfarande är ganska svalt hos regeringen. Det är kanske svårt och komplext att förstå vikten av att tågen kommer i tid, men enkelt uttryckt skulle man kunna säga att risken är stor att förlusterna i arbetade timmar på grund av försenade tåg bidrar till höjd arbetslöshet och högre pensionsålder eftersom alla de resenärer som kommer för sent till jobbet tappar arbetstid och samhället förlorar skatteintäkter.

Den sammanlagda persontågsförseningen uppgick år 2012 till nästan 4 miljoner persontimmar. Det är inte bara persontrafiken som drabbas. Den svenska industrin vittnar gång på gång om att tillförlitligheten och kapaciteten måste bli bättre även för godstransporterna.

Jag är ändå förvånad över att ministern inte inser hur viktigt det är att göra ordentliga satsningar på järnvägsnätet så att arbetslösheten inte ökar och att tillväxten inte avstannar.

Men regeringens lösning är väl att ställa större krav på resenärerna att ta ansvar för att komma i tid. I stället för att vänta på ett tåg som alltid är försenat borde dessa ta det rationella beslutet att inte lita på tidtabellen och åka med ett tidigare tåg. Men andra ord: Det är inte regeringens fel att tågen är försenade, utan det är den enskilde resenärens val som gör att det blir produktionsbortfall och att arbetslösheten ökar.

Fru talman! I min interpellation och i mina frågor efterlyser jag vad regeringen tänker göra för att tågen ska komma i tid i framtiden. Vi har inte råd att vänta. Frågorna lyder: Vad vill Alliansen? Vilka förslag och idéer har ni för att få Sverige tillbaka på banan?

Anf. 38 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Lars Mejern Larsson och jag är ganska insatta på infrastrukturens område. Jag vet också att Lars Mejern sitter med i trafikutskottet. Därför gör Lars Mejerns frågor mig lite lätt konfunderad. Har jag missat någonting i något sammanhang eller inte?

Låt mig påminna Lars Mejern om en sak. Jag tror att vi har samma uppfattning. Den 13 december förra året fattades här i kammaren beslut om 522 miljarder kronor för perioden 2014–2025. Det var inget annat beslut som fattades. 86 miljarder ska gå till drift och underhåll av järnvägen. Lite drygt hälften av dessa 522 miljarder ska gå till att utveckla hela transportsystemet, där mycket kommer att hamna på järnvägen.

Dessutom borde det inte vara okänt för Lars Mejern att vi 2012 – när vi dessutom hade all time high när det gäller antal persontågskilometer, över 100 miljoner för första gången – hade dubbelt så mycket som 2006 på anslaget för drift och underhåll.

Det är därför det gör mig så konfunderad när Lars Mejern Larsson säger att intresset är så svagt från regeringen. Det har aldrig satsats så mycket på järnvägens område när det gäller drifts- och underhållsanslaget. Det har dessutom varit ett ökat engagemang, bland annat för att få branschen att jobba med varandra och inte mot varandra och att prata med varandra och inte mot varandra.

Prot. 2012/13:95
19 april

*Svar på
interpellationer*

Det är kanske Lars Mejerns skyldighet att säga att regeringen inte tar sitt ansvar. Men att försöka påstå att jag skulle säga att det inte är regeringens fel utan någon annans fel har blivit symtomatiskt för en socialdemokratisk debatteknik.

Jag säger inte att det är resenären som ska göra ett val. Jag säger att om man ska ha förtroende för järnvägen ska resenären inte behöva fundera på att välja ett annat trafikslag eftersom man inte vågar åka tåg.

Därför har vi fokus på att se till att den järnväg vi har fungerar så som den är tänkt. Det handlar om att på snabbast tid, i rimlig tid och till rimlig kostnad få punktligheten att komma i kapp. Och det har redan börjat märkas. Vi har en bättre punktlighet nu än vad vi hade för ett år sedan, oavsett hur man mäter.

Men det drabbar fortfarande människor i våra storstadsområden. Vi har särskilt pekat ut de människor som arbetspendlar i våra storstadsområden eftersom det är flest som drabbas där. Vi har tittat på var problemen finns. En tredjedel av alla förseningar uppstår på sträckan mellan Ulriksdal och Älvsjö. Det är där vi ska fokusera, för det hjälper trafiken i hela landet.

Det finns en sak som vi inte har tagit upp. Lars Mejern syftade möjligtvis lite grann på den. Om det ska fungera för människor måste också informationen bli mycket bättre. Informationen till resenären måste bli mer trafikantvänlig. Men informationen mellan de olika aktörerna måste också bli bättre för att man ska kunna sätta in åtgärder när någonting händer. Det handlar om hur snabbt man kan åtgärda problemet och hur snabbt man kan få i gång tågen igen. Där tycker jag faktiskt att vi gör betydligt mer än vad som har gjorts tidigare, men det innebär inte att vi är färdiga. Vi ska ha en bra punktlighet som gör att människor vågar lita på tågen, och där har vi alla med i oss i dag, till skillnad från för några år sedan.

Anf. 39 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! Ministern frågar: Har jag missat någonting?

Jag kan väl säga så här: Det är Alliansen som styr landet. Vårt förslag innebär lite mer pengar till tågtrafiken. Tyvärr får vi vänta till 2014.

Fru talman! Jag känner att vi inte kommer längre här nu. För att uppnå de nationella och internationella miljö- och klimatmålen är det nödvändigt att fler resor och transporter blir miljömässigt hållbara och går med tåg. För att det ska bli verklighet måste tåget gå som tåget. Så är det inte i Sverige i dag. Järnvägen är dålig. Tågen är dåliga. Hela tågstrukturen tjuvar efter ett pålitligt omtag. Tillförlitligheten i tågtrafiken i dagens Sverige är anmärkningsvärt låg, och frågan måste tas på allvar. Människors upplevda verklighet har gjort att var tredje svensk har valt bort tågåkandet av rädsla för att bli försenad, enligt Sifo.

Fru talman! Fackförbundet Seko vittnar om massuppsägningar av dem som ska utföra underhållet av vår järnväg. Är det därför vi inte kommer åt punktligheten? Eller hur kommer det sig att alla dessa historiska satsningar som vi hör om gång på gång leder till alltmer missnöjda och oroliga resenärer?

Anf. 40 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det var bra att Lars Mejern Larsson på slutet sade att Socialdemokraternas förslag har mer pengar. Det är marginellt, på bråkdel, mer. Men kom ihåg att det är en finansiering som uppenbarligen ska ske till följd av ett införande av en lastbilsskatt som slår direkt mot arbete och jobb, inte minst ju längre från storstaden som man kommer, och genom att säga att man vill hindra ett ytterligare banavgiftsuttag som till och med är lägre än vad som är lagligt satt och som direkt kommer att dränera underhållet. Det beror alltså på hur man tänker sig att man ska finansiera detta.

Det regeringen har gjort – Alliansen gemensamt – är att se till att det nu finns dubbelt så mycket mer i anslag till drift och underhåll, därför att vi vill fokusera på att vårda den järnväg som vi har. Dessutom har vi för de kommande åren aviserat ett historiskt anslag när det gäller drift och underhåll men också när det gäller att utveckla transportsystemet med att utse nya järnvägssträckor som också behöver byggas.

Det handlar om att veta vad man gör. Jag vill, fru talman, gå tillbaka till det vi pratade om från början om statistik eller inte. Det är egentligen irrelevant för den enskilde resenären, men vi måste ha förutsättningar att kunna mäta och jämföra de åtgärder som sätts in så att de får avsedd effekt. Vi kan konstatera att punktligheten på våra tåg 2012 jämfört med 2011 är bättre oavsett hur vi mäter. Men det finns fortfarande sträckor där det inte fungerar så bra, och det finns fortfarande människor som inte kommer fram i tid.

Jag är av uppfattningen att varje tåg som är försenat, oavsett antalet minuter, är ett försenat tåg. Därför måste informationen bli bättre, och det arbete som har påbörjats kommer att ge resultat, betydligt mer än vad vi har i dag. Målsättningen är att människor ska känna i själ och hjärta: Jag vågar ta tåget i dag, och jag kommer att våga ta det i morgon också.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2012/13:353 om Södertörnsledens genomförande

Anf. 41 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Meeri Wasberg har frågat mig vilket ansvar jag har för att viktiga infrastrukturprojekt som Södertörnsleden faktiskt blir genomförda och vilka åtgärder jag avser att vidta för att skynda på processen med att bygga Södertörnsleden.

Jag vill börja med att betona att jag delar interpellantens syn på Södertörnsleden som en angelägen åtgärd för effektivare transporter och fungerande arbetspendling i södra Stockholms län. Jag har heller ingen önskan att genomförandet ska fördröjas.

När jag läser interpellationen framstår det som angeläget att klargöra vilken roll jag och regeringen har i sammanhanget. För det första har regeringen möjlighet att lägga fram nya lagförslag till riksdagen. Det har vi gjort, och riksdagen har antagit våra förslag till ändringar i väglagen och i lagen om byggande av järnväg. Ändringarna, som syftar till att göra

Prot. 2012/13:95

19 april

Svar på
interpellationer

den fysiska planeringen av vägar och järnvägar enklare och effektivare, trädde i kraft vid årsskiftet.

För det andra är det regeringen som lägger fram förslag till inriktning av de framtida insatserna för transportinfrastrukturen. Det har vi också gjort, senast i fjol då regeringen i infrastrukturpropositionen föreslog en höjd ambitionsnivå med nästan 20 procent. Vi satsar 522 miljarder kronor under nästa planperiod, 2014–2025. Riksdagen har också beslutat i enlighet med regeringens inriktning. Regeringen har därefter gett Trafikverket och länsplaneupprättarna i uppdrag att precisera inriktningen i form av åtgärdsplaner, alltså en ny nationell plan och nya länsplaner.

För det tredje styr regeringen myndigheternas arbete, främst genom att utfärda en förordning med myndighetens instruktion. Men vi detaljstyr inte, och när det gäller enskilda förvaltningsärenden som fysisk planering har regeringen inga mandat att styra olika myndigheter. Trafikverkets planering av nya allmänna vägar styrs i första hand av väglagens regler, och regeringen har inget inflytande över en vägplan förrän den är fastställd och beslutet överklagas till regeringen. Så var fallet med delar av Södertörnsleden när väghållningsmyndigheten gjorde en hemställan till regeringen att upphäva fastställelsebesluten, vilken regeringen också beviljade.

Trafikverket, eller rättare sagt väghållningsmyndigheten Trafikverket Region Stockholm, är därför i dag ensam ansvarig för den fortsatta planeringen av Södertörnsleden. Naturligtvis sker planeringen i samråd med andra myndigheter, berörda kommuner, enskilda sakägare och med allmänheten. Ett gediget och ansvarsfullt planeringsarbete kan även leda till en totalt sett snabbare handläggning av projektet i olika instanser. Jag har fullt förtroende för myndighetens förmåga att driva planeringen skyndsamt så att en väl fungerade Södertörnsled kan börja byggas så snart som möjligt.

Anf. 42 MEERI WASBERG (S):

Fru talman! Av artighet vill jag inleda med att tacka statsrådet för svaret, även om innehållet inte är så upplyftande vare sig för mig som interpellant eller för dem som bor och verkar på Södertörn.

Stockholmsregionen är en viktig hörnsten i bygget av ett modernt och konkurrenskraftigt Sverige, och det är ofrånkomligen så att om Stockholm ska kunna växa som jobb- och tillväxtregion krävs det fungerande kommunikationer och infrastruktur.

Jag noterar att statsrådet i sitt svar medger att Södertörnsleden är en angelägen åtgärd och att inte heller statsrådet uttrycker någon glädje över en försening av projektet.

Södertörnsleden är en sedan länge, mycket länge, planerad tvärförbindelse i södra Stockholm. Den är en tvärförbindelse som inte enbart skapar möjlighet till effektivare transporter och en fungerande arbetspendling i hela regionen. Den är också en tvärförbindelse som är viktig för framväxten av nya bostäder och nya arbetsplatser. Dessutom skulle Södertörnsleden bidra till en bättre trafiksäkerhet och miljö. Bullret och de tunga transporterna utgör faktiskt ett miljöproblem för dem som i dag bor längs den här vägsträckan.

Det finns med andra ord många skäl till att det är angeläget att den resterande delen av projektet verkligen kommer till stånd så fort som

möjligt. Vi talar om en sträcka om totalt 22 kilometer, varav det nu, om jag har förstått det rätt, återstår 12 kilometer. Det är 12 kilometer som nu verkar låta vänta på sig.

Jag måste säga att det är anmärkningsvärt att Trafikverket och sedan regeringen har väntat med besked om Södertörnsleden under närmare fem års tid för att nu komma fram till att planeringen behöver göras om.

Stockholmsregionen och Södertörn tillhör Europas mest snabbväxande regioner. För att inte riskera den framtida tillväxten krävs det därför infrastrukturinvesteringar som gärna ligger före, och i vart fall kan sägas gå i takt med utvecklingen, inte vara som jätten efter degen. Näringslivet behöver ha vettiga förutsättningar för att kunna utvecklas, och infrastrukturinvesteringar är onekligen det. Det är viktigt för både stora och små företag.

Vi har gång efter annan fått höra hur regeringen talar med stora bokstäver om arbetslinjen och hur så kallade satsningar på den ena skattesänkningen efter den andra ska ge fler jobb. Men när verkligheten gör sig påmind med sådant som vi alla kan se och ta på, och som vi vet betyder fler jobb på riktigt, då är det lite annat ljud i skällan.

Jag har tidigare frågat vad infrastrukturministern avser att göra för att Södertörnsleden inte ska dras i ny långbänk. Då valde ministern att hänvisa till Trafikverket och Region Stockholm, vilket naturligtvis väckte frågor om ministrarnas syn på det egna ansvaret i den här frågan.

Statsrådet svarar mycket riktigt att regeringen inte detaljstyr och att den helt riktigt inte heller har mandat när det gäller den fysiska planeringen att styra olika myndigheter. Men regeringen har ett inflytande när fastställd vägplan har överklagats. Statsrådet skriver i svaret, och vi kunde också höra det för en liten stund sedan, att "så var fallet med delar av Södertörnsleden, när väghållningsmyndigheten gjorde en hemställan till regeringen att upphäva fastställelsebesluten, vilket regeringen också beviljade". Det var alltså enklare för regeringen att upphäva en fastställd plan än att hantera en överklagan. Nu ska allt göras om, och om statsrådet får önska innebär det att genomförandet inte fördröjs.

Svaret som jag i dag får kan väl på ett sätt sammanfattas som att statsrådet inte anser sig ha något ansvar och inte heller avser att vidta några åtgärder för att skynda på processen då regeringen genom att upphäva den överklagade fastställda planen redan har gjort mer än nog. Med tanke på statsrådets önskan undrar jag om statsrådet säkerställt att Trafikverket har de resurser de behöver för att inte Södertörnsleden ska försenas.

Anf. 43 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Vi är nog överens om att Södertörnsleden är en oerhört viktig del av hela Stockholms läns transportlösning. Det gäller att knyta ihop hela regionen och kanske rent av få en sammanhängande ringled. Jag vet att det för kommunerna, inte bara Huddinge och Haninge, handlar om på vilket sätt man ska kunna planera arbetsområden och bostadsområden.

Det är aldrig lyckligt när det blir förseningar i en process vilken det än gäller. Jag försökte säga så tydligt som möjligt, även om det kanske lät väldigt formalistiskt, att vi måste komma ihåg vilka roller var och en har. Eftersom vi inte har ministerstyre, även om jag ibland skulle önska att det vore så, är det inte tillåtet.

Prot. 2012/13:95
19 april

*Svar på
interpellationer*

Meeri Wasberg frågar om det kanske, underförstått, var enklare att upphäva fastställelsebesluten än att hantera själva överklagandet. Det var en bedömning från Trafikverkets sida att i och med att de skickade in en hemställan om att upphäva besluten föll själva överklagandedelen. Då fanns egentligen ingenting kvar att överklaga.

Så som jag har tolkat det hela gjordes det i samband med hanteringen en bedömning av överklagandet och tidsfaktorn, och om man begärde att få tillbaka hela ärendet, vilket vi på bara några dagar från det att hemställan hade kommit in också beviljade, kunde man göra ett bättre omtag och inte riskera en mer utdragen process. Det finns en hel del i gången som ger anledning till eftertanke. Min uppfattning är att Trafikverket Region Stockholm har tagit tag i diskussionen, både med kommunerna och i det samråd som ska ske.

Den ena delen i Meeri Wasbergs andra fråga gällde vilka åtgärder infrastrukturministern avser att vidta för att skynda på processen med att bygga Södertörnsleden. Jag skulle inte koppla frågan enbart till det objektet, men det kommer att vara en del av det hela. Det nya planeringssystemet som börjat gälla från och med i år har den fördelen att i stället för att ha tre olika stadier i en process, som kanske var och en kan överklagas, varigenom man riskerar att det drar ut på tiden, är processen nu mer sammanhållen. Syftet med det är att förenkla samt att förkorta tiden. Det tror jag kan vara ett viktigt instrument även vad gäller Södertörnsleden.

Anf. 44 MEERI WASBERG (S):

Fru talman! Ja, vägar kostar pengar, både att planera, bygga och underhålla. Jag har funderat lite grann över regeringens prioriteringar på det här området. Det gäller inte bara antalet miljarder man lägger på infrastrukturen utan över huvud taget. Regeringen är beredd att låna till stora skattesänkningar när det gäller bolagsskatten, men att lägga på ett kol för att kunna göra satsningar som skapar fler jobb på både kort och lång sikt avstår man från.

Jag kan inte säga att jag delar statsrådets uppfattning att det ibland vore önskvärt med ministerstyre, för det tycker jag inte. Däremot tycker jag att regeringen måste inse vilket ansvar och inflytande regeringen har i fråga om de förutsättningar som olika myndigheter har att verka inom, till exempel Trafikverket. Man kan fundera på om det i detta fall handlar om bristande resurser eller om brist på intresse från regeringens sida eller möjligtvis både och. Vi vet att regeringen valt att lite grann stöka om i myndighetsstrukturen. Även där kan man fundera på om det var en klok prioritering.

Jag tror att vi är överens om att både stora och små företag behöver dessa olika investeringar för att kunna utvecklas. Att Södertörnsledens framtid nu är oklar och det första spadtaget dröjer tror jag riskerar att hämma den tillväxtpotential som finns i området. Det är svårt att bedöma hur många jobb det kan röra sig om. Saker och ting hänger ihop, och jag kan förstå att statsrådet vill ha fokus härifrån och framåt med förändrade förutsättningar vad gäller planeringssystemet. Men det hjälper inte Södertörnsleden med tanke på var man just nu befinner sig.

Statsrådet har alldeles säkert läst Trafikverkets begäran utifrån det läge som då var, men jag och många med mig har uppfattat att regeringens egen hantering varit både tidsödande och ineffektiv – utom när begä-

ran om upphävande kom. Då visade regeringen plötsligt en förvånansvärd snabbhet, det får vi medge. Det var snabbt marscherat. Som jag sade tidigare var det kanske just det faktum att det var enklare att upphäva den fastställda överklagandeplanen än att hantera överklagandet i sig som gjorde att Trafikverket kom med den förfrågan. Det kan i alla fall inte uteslutas.

Jag beklagar att jag inte får så mycket mer svar än en, visserligen väldigt trevlig men dock, lektion i hur staten styrs. Jag kan inte heller låta bli att beklaga att saker och ting drar ut på tiden, inte minst med tanke på alla som bor och verkar på Södertörn. Självklart ska den fortsatta planeringen ske i samråd med andra myndigheter, allt annat vore befängt. Det är en självklarhet att all sådan planering ska ske i bred samverkan. Samtidigt känner jag en viss frustration över att statsrådet nöjer sig med att uttrycka en önskan om att Södertörnsledens genomförande inte ska bli försenat. Meningen var ju att spaden skulle sättas i jorden i år.

Anf. 45 ANTI AVSAN (M):

Fru talman! Jag ska börja med att säga att det är helt uppenbart att Meeri Wasberg inte vet vad det är för skillnad mellan regeringen som politiskt organ och regeringen som högsta förvaltningsmyndighet. Regeringen kan inte sitta och tycka politiskt på det ena eller andra sättet om den ska pröva någonting som faller inom dess funktion som myndighetsutövare. Det är tur att det är så. I annat fall hade vi inte levt i en rättsstat.

Jag kan säga att jag inte beklagar att det blir ett omtag beträffande Södertörnsleden. Jag hade beklagat det om man hade följt allt som gäller för ett modernt projekt på trafikområdet, om man hade följt de krav som ställs i miljöbalken.

Under ungefär fem års tid har det stått ganska klart att Södertörnsledens gamla trafiklösning inte är miljömässigt acceptabel. Den har inte stått i överensstämmelse med miljöbalkens regler. Det är kanske inte helt lätt för alla att förstå och förhålla sig till. Det som skedde var att man från statens sida pekade på detta. Länsstyrelsen förutsatte nämligen i ett yttrande att trafikleden skulle uppfylla ett antal olika krav i miljöhänseende. Efter att staten genom länsstyrelsen sagt det kunde det påpekas även från berörda kommuners sida.

Jag tror att Södertörnsleden får en stor betydelse av det skälet att Stockholms stad kommer att börja bedriva hamnverksamhet i Norviks- hamnen i Nynäshamn. Den kapacitet som finns på järnvägen från Nynäshamn är inte tillräcklig för att klara hela containertrafiken. Det är den som måste gå på Södertörnsleden, bland annat genom den kommun som jag bor i, Huddinge.

När man ska tillgodose regionala behov är det självklart att man också ska ha ett regionalt perspektiv på frågan. Men samtidigt finns det skäl att bevaka de intressen som finns hos dem som är närmast berörda av den ganska omfattande trafik som enligt senare beräkningar kommer att gå på Södertörnsleden. Det gäller i första hand de boende i Huddinge kommun. Det är väldigt viktigt att det blir en miljömässigt acceptabel lösning.

Jag vill påstå att väldigt många har tyckt att det är viktigare att leden byggs än att den står i överensstämmelse med gällande lagstiftning och att det blir en miljömässigt bra lösning. Jag kan bara säga att man kan

Prot. 2012/13:95
19 april

Svar på
interpellationer

jämföra med Förbifart Stockholm, med 21 kilometer väg och 17 kilometer tunnel. Nu nämnde Meeri Wasberg själv att det är 22 kilometer väg, och det är 0 meter tunnel, förutom Masmolänken, som tillkom efter ett ganska omfattande arbete som egentligen initierades från Huddinge kommuns sida.

Det är viktigt och bra om man kommer framåt när det gäller olika trafiklösningar. Men det är precis lika viktigt att lösningarna uppfyller de krav som ställs i miljöbalken. Delar av Södertörnsledens sträckning berör områden av riksintresse enligt miljöbalken, men den kommer också att dras i områden där man beräknar att det ska förekomma en förhållandevis omfattande exploatering. Det är också så att det redan finns väldigt många boende där. Därför är det viktigt att miljökraven uppfylls.

Anf. 46 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Med tanke på Meeri Wasbergs tidigare inlägg och hennes frågeställning om det är vettigt att låna till bolagsskattesänkningar i stället för att satsa på infrastruktur skulle vi här kunna föra en debatt om huruvida det är viktigare att stärka företagets möjligheter att verka och anställa i syfte att skapa arbeten eller om det, som Meeri Wasberg verkar anse, är viktigare att höja skatterna med 30 miljarder, vilket direkt hindrar arbete och jobb.

Jag skulle snarare vilja säga till Meeri Wasberg att vi inte bara i ord utan också i handling har kunnat visa på att det går att förena stärkta förutsättningar för företag med historiska satsningar på infrastruktur. Södertörnsleden är en del i ett viktigt paket för hela Stockholmsregionen som också är finansierat. Det är inte alltid det har varit så historiskt.

Frågan om det är klokt att göra förändringar av myndighetsstrukturer kan man alltid ställa sig. Vi hade tidigare ett vägverk och ett banverk. Men vi borde ha en gemensam syn. Hur kan vi se till att vi får mer infrastruktur för pengarna? Hur kan vi jobba med produktivitet och effektivitet? Det behöver man alltid göra. Som ett led i detta bildades Trafikverket för att hitta synergier från båda dessa tidigare myndigheter.

När vi nu står inför så stora satsningar på underhåll och nya investeringar, och det är väldigt många objekt som kommer att vara i gång, kommer det naturligtvis också att leda till att fler kommer att överklaga. Något som även riksrevisorerna har tittat på är om vi har tillräcklig bemanning på departementet. Vi har nu sett till att vi både på Näringsdepartementet, som hanterar överklaganden, och på Miljödepartementet har människor i tillräcklig omfattning för att kunna hantera överklaganden, både på ett gott sätt och i ett betydligt tidigare skede än vad som annars skulle kunna vara fallet. Det är sådant som jag kan göra direkt för att ta ansvar.

Jag skulle vilja komma tillbaka till en del av frågeställningarna i interpellationen. Vad har jag för ansvar som minister kopplat till de olika rollerna? Om vi utgår från att det trots allt är Trafikverket som myndighet som har ansvaret i den här delen har jag ändå det yttersta ansvaret. Det innebär att jag varje tertiäl rent strategiskt genomför en uppföljning med Trafikverket, i synnerhet när det gäller stora och viktiga objekt och projekt. Vi gör avstämningar och inte minst uppföljningar. Detta ska också redovisas en gång per år till riksdagen.

Vi vet ännu inte, men det är min stora förhoppning att det nya planeringssystemet är ett sätt att mycket tydligare hålla ihop objekten och se till att de ligger i fas som de ska, att det är kvalitetssäkrat, att tillstånden finns, att processen har gått som den ska och att finansieringen också håller, vilket brukar vara en kritisk punkt ju längre bak i en planperiod man kommer. När det nu tyvärr blir ett omtag för Södertörnsleden har vi flera faktorer som pekar mot att det ändå blir en mer sammanhållen process i enlighet med det nya sättet och att vi har en beredskap. Som jag sade avslutningsvis i mitt inledningsanförande är förhoppningen att Södertörnsleden kan börja byggas så snart som möjligt.

Anf. 47 MEERI WASBERG (S):

Fru talman! Det finns många saker man skulle kunna säga. För att anknyta till min meddebattör kan jag säga att det är de senaste fem åren och vad man har gjort under den tiden som vi pratar om här. Jag är mycket glad över att regeringen i det fortsatta arbetet framöver med olika projekt har de här uppföljningarna och den täta dialogen. Om man hade haft det tidigare hade det möjligen gjort att man startat om processen mycket tidigare, vilket kanske hade gjort att man legat bättre i fas.

Nu efter regeringens hantering har frågan självklart åter landat i Trafikverkets knä. Jag är övertygad om att de kommer att göra ett så gott arbete som de har fått förutsättningar för att göra. Men som sagt oroas jag av frågan om man har tillräckliga resurser för att kunna uppfylla både min och statsrådets önskan att detta inte ska fördröjas.

Södertörnsleden är som sagt ett oerhört viktigt exempel på en infrastrukturinvestering som skulle kunna bidra till en ökad tillväxt i södra Stockholmsområdet. Det handlar om framväxten av både nya bostäder och nya arbetsplatser. När vi nu inte riktigt kan överblicka när det är dags att sätta spaden i jorden kan det innebära betydande problem för den tillväxtpotential som finns i regionen. Hur många jobb det handlar om är det nog ingen av oss som vågar gissa, men det rör sig om förlorade arbetstillfällen.

Statsrådet talar om historiska satsningar på infrastruktur. Problemet är bara att somliga av de historiska satsningarna låter vänta på sig. Södertörnsleden har nu blivit en av de där satsningarna som låter vänta på sig. Jag har som sagt stort förtroende för Region Stockholm vid Trafikverket och deras förmåga att jobba med detta skyndsamt, men vi får se. Framtiden lär utvisa.

Anf. 48 ANTI AVSAN (M):

Fru talman! Meeri Wasberg illustrerar väldigt väl varför det blev som det blev. Man har hela tiden argumenterat om hur viktig leden är, och det är det enda som har stått i förgrunden. Trafikverket har suttit med den planering som man fick med sig från början och som har sett ut som den gjort. Samtidigt har kommunpolitiker från olika kommuner drivit på med argument om hur viktig vägen är.

Apropå att hantera eventuella överklaganden, som Meeri Wasberg var inne på, antar jag att Trafikverket har gjort bedömningen att eventuella överklaganden skulle ha lett till framgång. Om man hade fortsatt på den inslagna linjen hade man i så fall fått börja om efter ytterligare fem år. Då hade det gått ungefär tio år i stället för fem. Hade man insett att

man ska göra rätt och riktigt och också använt argumentationen som Meeri Wasberg har fört fram för att man ska göra rätt och riktigt, då hade vi kanske varit i ett helt annat läge i dag än vad vi faktiskt är.

Jag tycker att det är väldigt bra att Trafikverket gick till regeringen och fick börja om. Det kommer att leda till att vi når slutmålet fortare än om man med en viss typ av envishet bara argumenterat för hur viktig leden är och drivit på Trafikverket, som inte riktigt vetat hur det ska agera med den gamla planeringen som inte håller måttet.

Jag ser det enbart som positivt. Det är tyvärr för sent i förhållande till vad som hade kunnat gälla. Men det är bättre än att det försvinner ytterligare år.

Anf. 49 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Man kan naturligtvis som Meeri Wasberg ställa frågan och kanske undra lite grann om resurserna finns för Södertörnsleden. Det som dock är viktigt är att Södertörnsleden är ett objekt som finns i plan. Det brukar vara den viktigaste förutsättningen.

Den finns också med i en plan som är finansierad, och medel är avsatta för det. Även om det blir en försening i det här fallet finns det ändå avsatt pengar för att det ska vara resurser till Södertörnsleden.

Även om det är så som Meeri Wasberg säger att historiska satsningar låter vänta på sig kommer jag ändå osökt att tänka på att det ibland är bättre sent än aldrig. Men det är inte optimalt.

Det är lite grann det som Anti Avsan nu är inne på. Går det nu att kanske att göra rätt från början? Det är en god förutsättning för att den här gången komma i mål över huvud taget. Det är vad vi i grunden alla tycker är viktigt.

Jag vet att kommunerna runt omkring också har satt i gång processen utifrån att titta på bostäder, arbetssituationen och infrastrukturen och koppla ihop det. Det handlar också om att inte glömma bort viktiga delar.

Samtidigt som vi har önskan att ta oss fram och ta oss fram allt snabbare och allt säkrare måste det göras på ett miljöriktigt sätt. Det finns hänsyn som måste tas.

Jag tycker inte att det är ett problem att människor överklagar. Men de ska ha rätt förutsättningar att överklaga. För alla som är engagerade måste man kunna hantera överklagandena.

Därför tror jag att den nya planprocessen är ett sätt som i detta fall i det läge vi nu står i kan påskynda det hela. Men vi ska göra det rätt och riktigt. Den uppfattningen tror jag att vi allihop delar.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2012/13:345 om fruiimport

Anf. 50 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Monica Green har frågat mig om vad jag avser att göra för att skynda på skyddet för kvinnor som importeras av svenska män. Hon har också frågat vad jag avser att göra för att snabba på samarbetet

mellan myndigheter samt vad jag avser att göra för att öka informationen till kvinnor i berörda länder.

I dag tillämpas så kallad uppskjuten invandringsprövning för en nyligen etablerad anknytning. I de fallen får personen i fråga normalt ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller i två år. Därefter är det möjligt att få ett permanent uppehållstillstånd. Regeln om uppskjuten invandringsprövning möjliggör för en person som är bosatt i Sverige och som har träffat en partner utomlands att leva tillsammans med den personen i Sverige.

Jag anser att det är bra att denna möjlighet finns i svensk lag. Att upphäva uppskjuten invandringsprövning skulle innebära att möjligheten att komma till Sverige av kärlek skulle försvåras. Syftet med uppskjuten invandringsprövning är att undvika restriktivitet vid prövningen av uppehållstillstånd på grund av anknytning, upprätthålla den reglerade invandringen och att se till att skenförhållanden inte leder till uppehållstillstånd.

Om förhållandet upphör före tvåårsperiodens utgång är utgångspunkten att personen som beviljats uppehållstillstånd ska återvända till hemlandet. Fortsatt uppehållstillstånd får dock ges om något av tre undantagsfall är tillämpliga. Ett av dessa undantag rör det fall när förhållandet har upphört främst på grund av att utlänningen, eller utlänningens barn, i förhållandet har utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet och frid. Bestämmelserna om fortsatt uppehållstillstånd har inte att göra med förutsättningarna för lagföring. Brott ska naturligtvis beivras av rättsvårdande myndigheter i enlighet med vanliga straffbestämmelser, oavsett offrets medborgarskap.

Det som Monica Green kallar fruimport innebär att män bosatta i Sverige tar med sig utländska kvinnor till Sverige under anknytning och tillfälligt uppehållstillstånd. Under vistelsen i Sverige utsätter mannen dessa kvinnor för våld och kränkningar för att sedan byta ut dem mot en annan utländsk kvinna när de två åren börjar närma sig sitt slut.

Ett av regeringens jämställdhetspolitiska mål är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Den 31 maj 2011 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare för att kartlägga och analysera förekomsten och omfattningen av våld, hot och kränkningar som kan drabba utländska kvinnor som har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till en man bosatt i Sverige.

Utredningen överlämnade sitt betänkande *Kvinnor och barn i rättens gränsland* till regeringen i juni 2012. Förslagen i betänkandet berör de frågor som Monica Green har ställt till mig. Bland annat föreslås hur arbetet ska samordnas nationellt men även hur information kan lämnas till kvinnor i berörda länder. I regleringsbrevet för 2013 har regeringen också förtydligat att Migrationsverket, genom de svenska utlandsmyndigheterna, ska ge sökande av uppehållstillstånd på grund av anknytning tydlig information om reglerna med uppskjuten invandringsprövning och dess konsekvenser. Frågan om behandlingen av betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Då Monica Green, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Meeri Wasberg i stället fick delta i överläggningen.

Prot. 2012/13:95
19 april

Svar på
interpellationer

Anf. 51 MEERI WASBERG (S):

Fru talman! Jag får börja med att tacka för svaret, även om det i svaret inte kommer fram någonting som indikerar att statsrådet har för avsikt att snabba på hanteringen. Frågan bereds som jag förstår i Regeringskansliet.

Detta är en fråga med många dimensioner. Precis som statsrådet redogör för refererar begreppet fruiimport till att män bosatta i Sverige tar med sig utländska kvinnor till Sverige under anknytning och tillfälligt uppehållstillstånd.

Så långt är allt gott och väl. Kärlek som uppstått på olika sidor om rikets gränser tillåts både slå rot och växa, såväl i hjärtat som i geografin. Men till skillnad från i sagans värld där alla kärlekshistorier slutar med ”och så levde de lyckliga i alla sina dagar” är den verkliga världen ibland mer komplicerad än så. Det är därför som vi står här i kammaren i dag.

Många av dessa kvinnor, som kanske utlovats både kärlek och ett bättre liv, utsätts för våld och kränkningar. Kvinnan ges i praktiken ingen möjlighet att lämna mannen utan att bli utvisad från Sverige. Vissa svenska män, så kallade serieimportörer, har till och med satt i system att bryta relationen för att sedan importera en annan kvinna. Själva utvisningsrisken används också som en del i dessa hot och kränkningar.

Utredningen *Kvinnor och barn i rättens gränsland* slog fast att det är mäns våld och kränkningar av kvinnor och barn som är problemet med fruiimporten. Utredningen beskriver att det våld och den kontroll som män utövar mot kvinnor med tidsbegränsat uppehållstillstånd liksom annat våld mot kvinnor är en fråga om kvinnors mänskliga rättigheter och att det är ett svenskt jämställdhetsproblem.

Utredningen lämnades till regeringen i somras i juni 2012. Vi har ännu inte sett något som kommit ut från den. Under tiden blir dessa kvinnor fortsatt utsatta för misshandel och kränkningar, och medföljande barn riskerar att fara illa.

Det måste ändå sägas att det är skamligt att vi å ena sidan har en nolltolerans mot våld vad gäller kvinnor som är svenska eller som har permanent uppehållstillstånd i Sverige men att det å andra sidan gäller en helt annan standard för kvinnor som är här via anknytning under tillfälligt uppehållstillstånd.

Statsrådet skriver i sitt svar: ”Bestämmelserna om fortsatt uppehållstillstånd har inte att göra med förutsättningarna för lagföring. Brott ska naturligtvis beivras av rättsvårdande myndigheter i enlighet med vanliga straffbestämmelser, oavsett offrets medborgarskap.” Problemet är att det inte är så enkelt. Det finns flera exempel på detta. Det är inte heller alla kvinnor som bara kan ”åka hem”.

Statsrådet hänvisar också i sitt svar till att regeringen har ett jämställdhetspolitiskt mål ”att mäns våld mot kvinnor ska upphöra”. Det är bra. Men varje dag finns det ändå kvinnor och barn som far illa, för det är inte alla män som delar regeringens jämställdhetsmål – de kanske inte ens känner till det.

Det är bra att regeringen i regleringsbrevet för 2013 har förtydligat att Migrationsverket, genom de svenska utlandsmyndigheterna, ska ge sökande av uppehållstillstånd på grund av anknytning tydlig information om reglerna med uppskjuten invandringsprövning och dess konsekvenser. Men det räcker inte.

Det behövs fortfarande en bättre samordning mellan ansvariga myndigheter – Migrationsverket, länsstyrelser, kommuner, landsting och kvinnojourer. Över 500 utländska kvinnor söker varje år hjälp hos en kvinnojour efter att de har blivit misshandlade av den man som de flyttat till Sverige för att leva med. Förmodligen är det mer än dubbelt så många som misshandlas utan att söka hjälp eftersom de inte vågar.

Vi socialdemokrater kan aldrig acceptera att kvinnor och barn utsätts för detta utan att samhället gör någonting. Tvåårsregeln behöver ses över, och informationen till kvinnor måste öka.

Anf. 52 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Jag håller verkligen med Meeri Wasberg om att det är skamligt att 17 kvinnor om året mördas av män som de har varit nära och att tiotusentals kvinnor misshandlas av män som de lever med eller har varit nära.

Jag håller också med om att det är skamligt att män i Sverige gifter sig med kvinnor, tar hit dem och misshandlar dem i ett och ett halvt år för att sedan sparka ut dem och ta hit nästa.

Det är skamligt – det vidgår jag gärna – att vi inte alltid i vårt samhälle kan ge kvinnorna det skydd och den rättssäkerhet som de har rätt till.

Just därför har denna regering tagit fram handlingsplaner för att motarbeta mäns våld mot kvinnor och satt upp som ett mål med utropstecken: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra! Därför har vi satsat över 1 miljard kronor på olika typer av insatser för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Därför har vi också tillsatt en rad utredningar, där den utredning vi talar om nu är en.

Vi följer detta noga. Migrationsverket rapporterar varje månad till Justitiedepartementet hur det går med de överklaganden som sker enligt undantagsregeln i lagstiftningen. Vi bereder också hur vi ska gå vidare med de förslag som utredaren Eva Eriksson har lämnat till oss. Ett av dem har vi redan tagit fasta på genom att i regleringsbrevet för i år till Migrationsverket inspirera dem att jobba bättre med informationen till kvinnor i förekommande länder.

När jag reser runt och besöker kvinnojourer, senast i Göteborg och Helsingborg, tar de alla upp denna fråga och berättar om vidrigheten och misären och om saker som jag inte kände till. Det är till exempel det faktum att man i Danmark har en mer restriktiv utlänningslagstiftning än vad vi har i Sverige, vilket har lett till att danska män i rätt betydande omfattning bosätter sig på andra sidan Sundet och importerar fruar. Eftersom de är danskar är det inte två år utan fem år som gäller.

En viktig sak att fundera över är hur vår lagstiftning när det gäller just undantagsregeln till tvåårsregeln ser ut. Men det finns också många andra frågor. Det är inte denna enskilda fråga som ensam löser detta, utan vi har ett mycket stort problem.

Det som Meeri Wasberg understryker om behovet av samordning är kanske en av de allra viktigaste åtgärderna. Hur mycket resurser man än satsar på detta hjälper inte det om inte våra olika myndigheter, alltifrån polisen till socialtjänsten och sjukvården, kan samverka på ett bra sätt.

Regeringen har tillsatt en särskild samordnare för dessa frågor, Carin Götblad, som nu jobbar för högttryck med att åka runt i landet och skaffa sig kunskap. Jag har tillsammans med henne och statsrådet Larsson och statsrådet Ask träffat generaldirektörerna för samtliga de verk som är berörda för att inledningsvis få med dem på den här vagnen.

Jag känner att jag gör så mycket jag kan. Säkert kunde jag göra ännu mer, men att bekämpa denna skamliga förekomst är jag också besjälad av.

Anf. 53 MEERI WASBERG (S):

Fru talman! Det är härligt att höra att statsrådet också tycker att det är skamligt, för det är skamligt.

Tvåårsregeln är omtvistad. Man väger för och emot. Det finns inte *en* lösning. Det finns inte ett alexanderhugg som vi kan ta till här.

Det jag tycker är lite intressant är resonemanget om att uppskjuten invandringsprövning är bra och att om den upphävs skulle det innebära att möjligheten att komma till Sverige av kärlek försvåras.

Statsrådet skriver också: ”Syftet med uppskjuten invandringsprövning är att undvika restriktivitet vid prövningen av uppehållstillstånd på grund av anknytning, upprätthålla den reglerade invandringen samt se till att skenförhållanden inte leder till uppehållstillstånd.”

Det där har jag också funderat lite grann över. När det gäller frågan om att inte ge uppehållstillstånd för skenförhållanden är det, vad jag förstår, inte klarlagt om denna regel egentligen har någon praktisk betydelse. Det är klart att där finns resonemanget: Vad är två år jämfört med ett helt liv?

Samtidigt måste man konstatera att en enda dag av misshandel och/eller kränkningar är en dag för mycket.

Jag förstår att statsrådet har en svår balansgång att hantera och svåra avväganden att göra. Icke desto mindre måste det göras.

Jag uppfattar som sagt att regeringen i grunden håller med mig om detta, inte minst med tanke på det mål som ni satt upp om att ”mäns våld mot kvinnor ska upphöra”, med utropstecken till och med. Därför kan vi inte blunda för det faktum att dessa kvinnor finns och att de som kommer till Sverige kan bli utsatta på detta sätt. Frågan om kvinnors mänskliga rättigheter måste bevakas och tas på allvar. Jag uppfattar att statsrådet har goda förutsättningar att göra det. Man kan också hoppas att resten av regeringen är med dig på det tåget.

Dessa kvinnor är dessutom ofta mycket isolerade och är flerdubbelt utsatta genom att de inte kan språket, saknar nätverk, blir utsatta för våld och har mycket små chanser att få permanent uppehållstillstånd om förhållandet upphör inom två år. Det finns vissa undantag, men det räcker till exempel inte att påstå att man blir utsatt för relationsvåld för att få uppehållstillstånd. Dels måste våldet faktiskt bevisas, vilket kanske i sig är rimligt, dels ska det dessutom vara ett upprepat och ett grovt våld. Det är svårt att förstå varför dessa kvinnor skulle behöva acceptera att bli lite misshandlade men att andra kvinnor inte ska behöva acceptera att bli misshandlade över huvud taget.

Det är som sagt många kvinnor och barn som hamnar i en situation som är oerhört svår. Jag noterade att statsrådet nämnde ett annat statsråd, nämligen Maria Larsson, och skälet till att jag är glad över det är att barnperspektivet naturligtvis också måste lyftas fram i dessa frågor. Det finns erfarenhet att hämta från till exempel skolhälsovården, som träffar barn som mår dåligt, är oroliga och kanske själva blir utsatta för olika typer av kränkande behandling.

Det är fortfarande oerhört många kvinnor som varje år söker hjälp därför att de har blivit utsatta för olika typer av kränkande behandling. Men det finns ett ännu större mörkertal, därför att man är rädd för att ta de kontakter man skulle behöva för att kunna få en viss hjälp, inte minst av rädsla för att bli utvisad.

Vi socialdemokrater kan som sagt aldrig acceptera att dessa kvinnor och barn ska utsättas för detta utan att samhället agerar. Det kanske är därför som vi är lite otåliga i den här frågan och vill att regeringen återkommer skyndsamt.

Anf. 54 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Vi folkpartister och vi i alliansregeringen är också otåliga. Vi har tillsatt en utredning och tagit emot den. Nu diskuterar vi, och jag hoppas att vi också skyndsamt från och med i dag ska återkomma med besked om hur vi ska arbeta vidare med de frågor som utredaren tar upp och med frågor som inte ens ryms där eller inom diskussionen om den uppskjutna prövningen och regeln om undantag från den.

I diskussioner som jag har haft med utredaren i efterhand pekar hon också på det ökande fenomenet att anhöriginvandrare kommer hit. Det kommer människor från andra länder som har rätt att komma hit och som utsätts för precis samma kränkande behandling. De läses in eller göms undan, och samhället har väldigt små möjligheter att komma i kontakt med dem eller att hitta dem.

Att jobba i ett brett perspektiv med de här frågorna kräver en väl fungerande utlänningslagstiftning och en väl fungerande regel om undantag från den uppskjutna prövningen, men det kräver också mycket mer. Jag ser med stor tillförsikt på det arbete som Carin Götblad bedriver och tror att vi också av hennes arbete ska få fler exempel på hur man kan arbeta på ett bra sätt och också förslag som vi kan genomföra.

Detta hindrar inte att jag också tycker att det är angeläget att vi, till den dag vi har fri invandring i Sverige, också har en möjlighet till uppskjuten prövning. Det goda får inte bli det bästas fiende. Jag menar att det är en stor frihet och ett väldigt bra regelverk att man på ett enkelt sätt kan få leva tillsammans med den man älskar. Därför vill jag jobba vidare längs linjen att vi ska ha den typen av lagstiftning.

Anf. 55 MEERI WASBERG (S):

Fru talman! Som jag sade inledningsvis är detta en fråga med flera dimensioner. Det finns många nyanser som behöver lyftas fram i den här debatten. Debatten lär fortsätta även efter att vi är klara här i dag.

Det är ett ganska omfattande betänkande som har lämnats av utredningen, *Kvinnor och barn i rättens gränsland*. Carin Götblads uppdrag är lite bredare. Man kan hoppas att detta arbete inte dras i långbänk utan att

statsrådet står upp för den otålighet som hon ger uttryck för och kommer tillbaka till riksdagen med förslag på hur vi ska gå vidare.

Som sagt: Det skyndsamma går nog inte att understryka nog många gånger. Skyddet för dessa kvinnor, och i förekommande fall deras barn, som importeras av de här männen måste vi ta på allvar och hitta de bästa lösningarna för. Sedan finns det kanske inte ett alexanderhugg som löser den gordiska knuten, men vi måste ändå försöka samla alla möjliga sätt att lösa frågan.

Jag hoppas att frågan om behov av ökat samarbete mellan myndigheter inte låter vänta på sig. Det ser jag inga anledningar till att den ska göra. Jag kan förstå att diskussionen om tvåårsregeln kan vara mer komplicerad på ett sätt, men jag vill understryka att jag som socialdemokrat aldrig kan acceptera att kvinnor och barn utsätts på det här sättet. Deras situation är specifikt utsatt jämfört med andras.

Anf. 56 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Man kan ha två känslor i detta. Man kan känna vanmakt, och man kan känna frustration över att samverkan ska vara så svårt, att vi har så mycket stuprörstänkande och att regelverket ska vara så svårgenomträngligt att de kvinnor som faktiskt skulle kunna få hjälp av lagen inte får det besked de skulle kunna få för att det finns sådan osäkerhet och otydlighet om vad som gäller. Den frustrationen är säkert drivkraften för oss bägge när vi håller på med detta.

Man kan dock ibland också hugsvalas av det faktum att det finns många goda krafter som jobbar och sliter med detta. Jag tänker på kvinnojourer runt om i landet som har kunskapen och möter de kvinnor som knacker på deras dörrar och säger att de måste göra något åt detta. Jag tänker på de generaldirektörer som vi tre statsråd samlade tillsammans med Carin Götblad, som alla har en ökande förståelse för de här problemens tyngd och en stark vilja att, var och en på sitt håll, gå till botten med vad de kan göra och hur de kan jobba bättre tillsammans.

Sedan tänker jag på alla de runt om i Sverige inom sjukvården, polisen och socialtjänsten som var och en på sin kant jobbar hårt och bra med detta. Det är en förhoppning att vi ska kunna få de här krafterna att samverka, så att de blir riktigt effektiva och så att vi kan nå målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Skrivelser

2012/13:105 Riksrevisionens rapport om utsläppshandel för att begränsa klimatförändringen

2012/13:149 Meddelande om kommande förslag om begränsningar av möjligheten att göra avdrag för koncernbidrag

Motioner
med anledning av prop. 2012/13:96 Kulturmiljöns mångfald
2012/13:Kr6 av Tina Ehn och Agneta Börjesson (MP)
2012/13:Kr7 av Margareta Larsson (SD)

Prot. 2012/13:95
19 april

Utbildningsutskottets betänkande
2012/13:UbU16 Utökad undervisningstid i matematik

Näringsutskottets betänkanden
2012/13:NU12 Prövning av nätkoncession
2012/13:NU16 Naturgasfrågor

Näringsutskottets utlåtande
2012/13:NU20 Granskning av handlingsplan för detaljhandeln och grönbok om otillbörliga affärsmetoder

Utrikesutskottets betänkande
2012/13:UU15 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2012/13:AU8 Arbetsrätt

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2012/13:SfU7 Migration och asylpolitik

Konstitutionsutskottets betänkande
2012/13:KU17 Riksdagens arbetsformer m.m.

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 april

2012/13:448 Hot mot ideell sektor

av *Hans Olsson* (S)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2012/13:449 Papperskvitton

av *Hans Olsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:450 Tyst godkännande

av *Hans Olsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:451 Skattebefrielse för höginblandade förnybara drivmedel

av *Stina Bergström* (MP)
till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:452 Valet i Venezuela
av *Christer Winbäck* (FP)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 april.

12 § Kammaren åtskildes kl. 12.16.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 6 § anf. 33 (delvis)
och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Aktuell debatt: Den inre utlänningskontrollen och ID-kontroller i kollektivtrafiken.....	1
Anf. 1 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	1
Anf. 2 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	1
Anf. 3 MORGAN JOHANSSON (S)	3
Anf. 4 MARIA FERM (MP)	4
Anf. 5 GULAN AVCI (FP)	6
Anf. 6 JOHAN HEDIN (C)	7
Anf. 7 RICHARD JOMSHOF (SD)	9
Anf. 8 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	11
Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD)	12
Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	13
Anf. 11 MORGAN JOHANSSON (S)	14
Anf. 12 MARIA FERM (MP)	15
Anf. 13 GULAN AVCI (FP)	16
Anf. 14 JOHAN HEDIN (C)	17
Anf. 15 RICHARD JOMSHOF (SD)	18
Anf. 16 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	19
Anf. 17 EMMA HENRIKSSON (KD)	20
Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	20
Anf. 19 MORGAN JOHANSSON (S)	21
Anf. 20 MARIA FERM (MP)	22
Anf. 21 GULAN AVCI (FP)	22
Anf. 22 JOHAN HEDIN (C)	23
Anf. 23 RICHARD JOMSHOF (SD)	23
Anf. 24 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	24
Anf. 25 EMMA HENRIKSSON (KD)	24
Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	25
2 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	26
3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	26
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	26
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	26
6 § Svar på interpellation 2012/13:351 om detaljhandelns öppettider i EU	27
Anf. 27 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	27
Anf. 28 BÖRJE VESTLUND (S)	27
Anf. 29 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	28
Anf. 30 BÖRJE VESTLUND (S)	29
Anf. 31 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	30
Anf. 32 BÖRJE VESTLUND (S)	30
Anf. 33 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	31
7 § Svar på interpellation 2012/13:343 om järnvägens punktlighet.....	32

Anf. 34 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	32
Anf. 35 LARS MEJERN LARSSON (S).....	32
Anf. 36 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	33
Anf. 37 LARS MEJERN LARSSON (S).....	34
Anf. 38 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	35
Anf. 39 LARS MEJERN LARSSON (S).....	36
Anf. 40 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	37
8 § Svar på interpellation 2012/13:353 om Södertörnsledens genomförande.....	37
Anf. 41 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	37
Anf. 42 MEERI WASBERG (S).....	38
Anf. 43 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	39
Anf. 44 MEERI WASBERG (S).....	40
Anf. 45 ANTI AVSAN (M).....	41
Anf. 46 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	42
Anf. 47 MEERI WASBERG (S).....	43
Anf. 48 ANTI AVSAN (M).....	43
Anf. 49 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	44
9 § Svar på interpellation 2012/13:345 om fruimport	44
Anf. 50 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	44
Anf. 51 MEERI WASBERG (S).....	46
Anf. 52 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	47
Anf. 53 MEERI WASBERG (S).....	48
Anf. 54 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	49
Anf. 55 MEERI WASBERG (S).....	49
Anf. 56 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	50
10 § Bordläggning.....	50
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	51
12 § Kammaren åtskildes kl. 12.16.	52

